

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIğI
Tarım Reformu Genel M¼d¼rl¼đ¼

**KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ
KAPSAMINDA KIRSAL EKONOMİK
ALTYAPI YATIRIMLARININ
DESTEKLENMESİ
2022-2023 BAŞVURU DÖNEMİ**
Tebliğ No: 2020/25

**(I)
UYGULAMA ESASLARI
B İŞ PLANI**

Bakanlık bu Program için tahsis edilen bütçenin tamamını kullandırmama, Tebliğ kapsamında belirtilen her bir yatırım alanına uygun gördüğü tutarda destek sağlama ya da hiç destek sağlamama ve bu uygulama esaslarında değişiklik yapma hakkını saklı tutar.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
DAYANAK VE TANIMLAR	5
1.1. DAYANAK.....	5
1.2. TANIMLAR	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
BAŞVURU SAHİPLERİ VE YATIRIMCILAR.....	5
2.1. BAŞVURU SAHİPLERİ VE YATIRIMCILARIN SORUMLULUKLARI.....	5
2.2. UYGUN OLMAYAN BAŞVURU SAHİPLERİ.....	6
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	7
YATIRIM YERİ	7
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	8
YATIRIM KONULARI.....	8
4.1. YATIRIM KONULARINA İLİŞKİN GENEL HUSUSLAR	8
4.2. YATIRIM KONULARI	9
4.2.1. Aile İşletmeciliği Faaliyetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Altyapı Sistemleri Yatırımları.....	9
4.2.2. Arıcılık ve Arı Ürünlerine Yönelik Yatırımlar	15
4.2.3. Bilişim Sistemleri ve Eğitimi Yatırımları (Akıllı Tarım Uygulamaları).....	16
4.2.4. El Sanatları (Zanaatkârlık) ve Katma Değerli Ürünlere Yönelik Yatırımlar.....	16
4.2.5. İpek Böceği Yetiştiriciliği Yatırımları	17
4.2.6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yatırımları.....	17
4.2.7. Makine Parkı Yatırımları	17
4.2.8. Tıbbi ve Aromatik Bitki Yetiştiriciliği Yatırımları	18
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	18
GİDER KALEMLERİ.....	18
5.1. HİBE DESTEĞİ VERİLEN GİDER KALEMLERİ	18
5.1.1. İnşaat İşleri Alım Giderleri	18
5.1.2. Makine, Ekipman ve Malzeme Alım Giderleri	19
5.2. AYNİ KATKILAR.....	20
ALTINCI BÖLÜM	20
BAŞVURU AŞAMASI.....	20
6.1. BAŞVURU ZAMANI.....	20
6.2. BAŞVURULACAK ADRES.....	20
6.3. BAŞVURU ŞEKLİ.....	20
A- Veri Giriş Sistemi Üzerinden Başvuru Yapılması	21

B- BAŞVURU NUMARASI	22
YEDİNCİ BÖLÜM	23
BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	23
7.1. BAŞVURULARIN İDARİ UYGUNLUK İLE BAŞVURU SAHİBİ VE PROJENİN UYGUNLUĞU AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	23
7.2. DEĞERLENDİRME SONUÇLARININ AÇIKLANMASI	23
SEKİZİNCİ BÖLÜM.....	23
8.1 SATIN ALMA.....	23
DOKUZUNCU BÖLÜM	24
9.1. HİBE SÖZLEŞMESİ	24
9.2. HİBE SÖZLEŞMESİ AŞAMASINDA SUNULMASI GEREKEN BELGELER.....	25
9.3. HİBENİN NİHAİ TUTARI	25
9.4. HİBE SÖZLEŞMELERİNDE TEMİNAT ALINMASI	26
9.5. HİBE SÖZLEŞMESİNDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLER	26
9.6. HİBE SÖZLEŞMESİNİN FESHİ	27
9.7. HİBE SÖZLEŞMESİNİN TASFİYESİ.....	27
ONUNCU BÖLÜM	27
PROJE UYGULAMA AŞAMALARI	27
10.1. Proje Uygulama Durumuna İlişkin Rapor Düzenlenmesi.....	28
10.1.1. Başlangıç Raporu	28
10.1.2. İlerleme Raporları.....	28
10.1.3. Nihai Rapor	28
10.2. YATIRIMIN TAMAMLANMASI	29
10.3. DEĞİŞİKLİKLER	29
10.3.1. BÜTÇE İÇİ DEĞİŞİKLİKLER.....	29
10.3.2. SERMAYE PAY ORANI VE İSİM DEĞİŞİKLİĞİ	29
ÖDEMELER.....	30
11.1. ÖDEME ÖNCESİ YERİNDE KONTROLLER	30
11.2. ÖDEMELER.....	30
11.3. Ödeme Usulleri.....	33
11.3.1. Kredi Kartı ile Ödeme	33
ON İKİNCİ BÖLÜM	33
DENETİM VE İZLEME.....	33
12.1. PROJE UYGULAMALARININ DENETİMİ VE İZLENMESİ.....	33

Not: İçindekiler menüsünde CTRL tuşuna basılı tutarak listeden gitmek istediğiniz konuya tıklamanız gerekmektedir. CTRL Tuşu kullanmadan listede gezinmek istemeniz halinde Dosya>Seçenekler>Gelişmiş sekmesinden “Köprü izlemek için CTRL+Tıklama kullan” seçeneği kapalı olmalıdır.

Tebliğ’de yer alan tanımlar ve hükümlere bu uygulama esaslarında ayrıca yer verilmemiştir.

2022-2023 başvuru dönemi için Resmî Gazete’de yayımlanan Tebliğ’e ek olarak www.tarimorman.gov.tr adresinde yayımlanan güncel uygulama rehberi, Genel Müdürlük talimatları ve duyurular da dikkate alınmalıdır.

Bu uygulama esaslarında geçen “Tebliğ” ibaresi 2020/25 No.lu Tebliğ’i ifade etmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

DAYANAK VE TANIMLAR

1.1. DAYANAK

Bu uygulama esasları; 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 19 uncu maddesi ile 27/7/2020 tarihli ve 2800 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar ve Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar hükümlerine dayanılarak hazırlanan ve 21/11/2020 tarihli ve 31311 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Tebliğ'in 49 uncu maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Bu uygulama esasları, Tebliğ'de belirtilen genel uygulama usul esaslarını belirler. Tebliğ'de ve güncel uygulama rehberinde yer almayan hususlarda ulusal mevzuat hükümleri ile Genel Müdürlüğün görüş ve talimatları geçerlidir.

1.2. TANIMLAR

Bu rehberde geçen;

- a) İzleme süresi: Ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 3 (üç) yıllık süreyi,
- b) Tebliğ: 2020/25 No.lu Tebliğ'i,
- c) Tedarikçi: Program kapsamında hibe sözleşmesi akdedilen başvuru sahipleri tarafından yapılacak satın alımlara makine ekipman sağlayan kişi ve kuruluşları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

BAŞVURU SAHİPLERİ VE YATIRIMCILAR

2.1. BAŞVURU SAHİPLERİ VE YATIRIMCILARIN SORUMLULUKLARI

a) Başvuru sahipleri Tebliğ, Tebliğ uyarınca hazırlanan güncel uygulama rehberi ve kendilerine iletilen tüm dokümanlarda belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda hibe başvurusu ve eki dokümanı hazırlamak ve sunmakla yükümlüdürler. Bu dokümanlarda belirtilen nitelikleri taşıyan tüm gerçek ve tüzel kişiler başvuru sahibi olarak Program kapsamındaki hibe desteğinden yararlanmak amacıyla başvuruda bulunabilirler.

b) Herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunun kaynaklarından hibe desteği olarak proje gerçekleştiren yatırımcılar, hibe desteği aldıkları bu projeler için Tebliğ'in ilgili maddelerinde belirtilen süre kısıtlamalarına tabidirler.

c) Yatırımcı (Başvuru sahibi), Tebliğ ve uygulama esaslarında belirtilen ve sorumlu olduğu tüm belgeleri başvuru aşamasında veri giriş sistemine yüklemekle ve hibe sözleşmesi aşamasında idareye sunmakla yükümlüdür.

ç) Başvuru aşamasında başvuru sahibi tatbikat projesi sunmak zorunda değildir, avan proje sunabilir. Ancak, hibe sözleşmesi aşamasında onaylanmış tatbikat projesinin sunulması zorunludur.

d) Başvuru sahibi tarafından avan projeye dayanılarak oluşturulacak hibeye esas proje tutarında oluşabilecek yanılmalar ve sapmalardan proje sahibi sorumludur.

e) Yatırımcı, güncel uygulama rehberi ekinde yer alan taahhütnameleri veri giriş sistemine yüklemeli ve hibe sözleşmesi aşamasında ise noter onaylı taahhütnameleri il müdürlüğüne sunmalıdır.

f) Başvuru ve proje uygulama sürecinde ulusal mevzuat gereği alınması gereken yapı kullanma izni, işletme kayıt/şartlı onay/onay belgesi, çalışma izin belgesi, işyeri açma ve çalışma ruhsatı vb. tüm yasal izin ve ruhsatlardan başvuru sahipleri sorumludur. Kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde başvuru yapan yatırımcılar

bu belgelerden başvuru konusu ve niteliği ile ilgili olanları başvuru sırasında veri giriş sistemine yüklemelilerdir. Yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğinde başvuru yapan yatırımcılar ise bu belgeleri en geç nihai rapor ekinde il müdürlüğüne sunmalıdırlar.

g) Proje sahipleri sözleşme imzalanmadan önce yatırımlarına başlayamazlar. Proje sahipleri uygun harcamalar kapsamında yapacakları alımlarda, Bakanlık web adresinde (www.tarimorman.gov.tr) yer alan satın alma rehberinde belirtilen hususlar çerçevesinde hareket etmelidirler.

ğ) Yatırımcı il proje yürütme biriminin yapmış olduğu iş ve işlemlere itiraz edebilir. İtiraz, ödemeler ile yerinde kontrol bulguları ve sonuçları gibi işlemlere karşı yapılabilir.

h) Yatırımcı, itiraza konu olacak doküman eline ulaştıktan sonra 10 (on) gün içinde itiraz edebilir. İtirazlar, iadeli taahhütlü posta ile veya elden yatırımcının hibe sözleşmesi imzaladığı il müdürlüğüne gönderilmeli ve 10 uncu (onuncu) günün sonuna kadar postaya verilmiş olmalıdır. İl müdürlüğü değerlendirmesini yaparak sonucu yatırımcıya 15 (on beş) iş günü içinde yazılı olarak bildirir.

ı) Niteliği yeni tesis olan başvurularda, yatırımcı, izleme süresi devam ederken aynı alt konuda tekrar başvuruda bulunamaz. Alt konular, Tebliğ ekinde yer alan sektörel bazda proje konusu ve kodları tablosunda belirtilir.

i) Tüzel kişiler başvuruları ile birlikte, firmanın sermaye yapısı, miktarı ve faaliyetleri açısından nihai durumunu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi ile güncel uygulama rehberinin yayımlandığı tarihten sonra Ticaret ve Sanayi Odasından alınmış faaliyet belgesini sunmalıdırlar.

j) Tüzel kişilerin, proje başvurusu yapılması, hibe sözleşmesi imzalanması ve uygulamaların gerçekleştirilmesi konularında yetkili kurul ve/veya organlarından son başvuru tarihinden önce aldıkları yetki kararı ile yatırım yapma konusunda almış oldukları yönetim kurulu kararını proje başvurularında ibraz etmeleri gerekmektedir.

2.2.UYGUN OLMAYAN BAŞVURU SAHİPLERİ

a) Tebliğ’de belirtilen hususların yanı sıra aşağıda belirtilen durumlardan herhangi birinin varlığında, diğer tüm koşullar sağlansa dahi başvuru sahipleri hibe desteğinden faydalandırılmazlar.

1. Kamu görevi yürütenler, devlet memurları, kamu işçileri veya devlet üniversitelerinde görevli öğretim görevlileri,

2. Önceki tebliğler kapsamında hibe sözleşmesi imzalayan ancak güncel uygulama rehberinin yayımlandığı tarihe kadar yatırımını nihai rapora bağlayamayanlar,

3. Önceki tebliğler kapsamında hibe programından yararlanmış ancak fesih sürecinde projesi olanlar,

4. Türkiye Cumhuriyeti’nin yasal hükümleri uyarınca, sosyal sigorta primi veya vergi ödemesi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyenler,

5. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan ve organize veya örgütlü suçlardan dolayı hükümlü bulunanlar ve Türk Ceza Kanunu’nun 102 nci, 103 üncü ve 104 üncü maddelerinde düzenlenen suçlardan adli sicil kaydı olanlar,

6. Hibe sözleşmesi imzaladıktan sonra kendi isteği ile proje uygulamaktan vazgeçmesi nedeniyle projesi için fesih işlemi uygulanmış yatırımcılar hariç, önceki tebliğler kapsamında hibe programından yararlanmış ancak feshedilmiş proje başvuruları olan yatırımcılar 5 (beş) yıl süreyle

hibe desteğinden faydalanamazlar.

b) Aynı başvuru döneminde,

1. Tarımsal amaçlı birim kooperatif ve birlikler ile bunların üst birlikleri hariç, tüzel kişi olarak hibe başvurusunda bulunulması halinde ortaklar ayrıca çiftçi ve gerçek kişi olarak,

2. Tüzel kişi ortaklarının farklı tüzel kişilerle de ortaklıklarının olması halinde tüzel kişiler ayrı ayrı olarak,

3. Çiftçi, gerçek ve/veya tüzel kişilerin hibe başvurusunda bulunmaları halinde oluşturdukları ya da oluşturacakları farklı tüzel kişiler/ortaklar

ayrıca hibe desteğinden faydalanamazlar. Sonraki dönemlerde yapılacak başvurular için ise Tebliğde yer alan süre kısıtlarına uyulması gerekir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YATIRIM YERİ

3.1. YATIRIM YERİNE İLİŞKİN GENEL HUSUSLAR

a) Yatırım yeri Yapı Kullanma İzin Belgesi alınmasını gerektirmiyorsa; il özel idaresinden/belediyeden alınan ilgili yapının teknik olarak ve diğer yasal düzenlemelerle uyumlu olduğunu gösteren imzalı, tarihli ve mühürlü “Yazılı İzin Belgesi” hibe sözleşmesi ekinde sunulmalıdır.

b) Eğer yatırım sit alanları, milli parklar, tabiat parkları, özel çevre koruma bölgesi gibi korunan bir alanda yapılacak ise ilgili kanun ve yönetmeliklere göre izin belgeleri alınmış olmalıdır.

c) Yeni tesis inşa edilecek tarım alanları veya mevcut işletmelerin genişletileceği/büyütüleceği tarım alanlarının, 9/12/2017 tarihli ve 30265 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmelik ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında izin belgeleri alınmış olması gereklidir.

ç) Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik başvurularda; yatırım yeri organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi veya küçük ihtisas sanayi sitesinde ise işletmenin uygulayacağı yatırım konusu ile uyumlu olduğunu gösteren belgenin yukarıda belirtilen yatırım yerleriyle ilgili yönetim kurulundan alınması gerekir. Yatırım yerleri yukarıda belirtilen yerler dışında ise Yapı Kullanım İzin Belgesinin yatırım konusu ile uyumlu olduğunun tespitinde işletmenin yasal izin ve ruhsatları (İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı, İşletme Kayıt/Onay/Tescil Belgesi, Kapasite Raporu) dikkate alınır.

d) Yatırım yeri; organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ya da ihtisas küçük sanayi sitesinde yer alıyorsa ve tahsisli ise tapu takyidat belgesinin, tapu idaresi yerine yukarıda anılan idarelerden alınmış olması yeterlidir.

e) Yatırım yeri kiralık ise;

1. Kiralama süresi yatırım için başvurunun yapıldığı tarihten itibaren en az 5 (beş) yılı kapsmalıdır.

2. Kira sözleşmesi noter tasdikli olmalıdır.

3. Kira sözleşmesi yerine tahsis/irtifak belgesi bulunması halinde bu belgeler ilgili kurum ve kuruluşun bağlı oldukları mevzuata göre alınır.

4. İnşai faaliyet içeren projelerde nihai raporda ödeme talep dosyası ekinde tapu üzerine işlenecek “başkasına ait olan bir arazideki inşaat üzerinde malik olma yetkisi veren” üst hakkı şerhi şartı aranır.

5. Yatırımcının nihai rapor aşamasında bu şarta uyacağına dair taahhüdü başvuru sırasında veri giriş sistemine yüklenir.

6. Başvuru sahibi adına, ilgili kurumlardan, mevzuatlarında aranılan şartların yerine getirilmesi halinde tahsis/irtifakın iptal edilmeyeceğine yönelik olarak alınacak resmi yazı üst hakkı şerhi için taahhütname yerine kullanılabilir. Resmi kurum ve kuruluşlardan alınan tahsis/irtifak süresi boyunca tahsis/irtifakın iptal edilmeyeceğine dair taahhütname ve/veya resmi yazılarda ayrıca noter tasdiki aranmaz.

7. Aynı parselin birden fazla kişi tarafından kiralanması suretiyle başvuru yapılması halinde; kiralanılan alan sunulan yatırım projesi için yeterli olmalıdır.

f) Yatırım yeri hisseli ise; hissedarlardan birisinin başvurusunda bulunması halinde diğer hissedarların yatırımcıya muvafakat verdiklerini, sahibi oldukları arsa üzerinde inşaat yapılmasına rızaları olduğunu ve tesis faaliyete geçtikten sonra en az 5 (beş) yıl süreyle tesisin faaliyetine engel olabilecek ölçüde başka bir tesis kurmayacaklarını beyan ettikleri noter onaylı taahhütnamenin başvuru aşamasında veri giriş sistemine yüklenmesi gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM YATIRIM KONULARI

4.1. YATIRIM KONULARINA İLİŞKİN GENEL HUSUSLAR

a) Aynı proje kapsamında farklı ürün ya da ürün gruplarının işlenmesi ve paketlenmesine yönelik proje teklifi yapılamaz. Örneğin, sütün işlenmesine yönelik faaliyette bulunan bir işletmede meyve, sebze gibi başka bir ürünün işlenmesi ya da paketlenmesi için proje başvurusu yapılamaz. Ancak ilgili mevzuata uygun olması koşuluyla soğuk hava depolarında farklı ürün ya da ürün gruplarının depolanmasına yönelik proje başvuruları kabul edilir.

b) Program kapsamında, büyük bir projenin kısmi gerçekleştirilmesi veya bölümler/üniteler şeklinde yapılmasına yönelik olarak hazırlanan proje başvuruları kabul edilmez.

c) Tebliğ kapsamındaki tüm yatırım konularında teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde başvuru yapılan proje sadece yenilenebilir enerji üretimi konusunda bütçelendirilmişse konu kodu AİFG-D olmalıdır. Yenilenebilir enerji ile birlikte makine ekipman alımı ile inşaat işlerinin de bütçelendirilmesi halinde ise konu kodu yatırım konusunun kodu (AİFG-A, AİFG-B vb.) olmalıdır. Tesiste bulunan yenilenebilir enerji üretimi ünitesine işletmenin kapasitesi ile orantılı olarak ek yapılmak istenmesi halinde yatırımın niteliği kapasite artırımı olarak seçilmelidir.

ç) Tütün birim kooperatiflerinin, birliklerinin ve bunların üst birliklerinin iştiğal konularında başvuruda bulunmaları halinde, Tütün Mamullerinin Üretim ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında üretim tesisi kurulmasındaki şartları sağlaması koşuluyla alınan Sarmalık Kıyılmış Tütün Mamulü Üretim Tesisi Kurma Uygunluk Belgesinin mevcut tesisin yapı kullanım izni ile uyumlu olduğu kabul edilir.

d) Yatırımın sadece makine ekipman alımını içermesi durumunda, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16 ncı maddesine göre İmar Barışı kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Bakanlığın yetkilendirdiği kuruluşlardan 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda tarım arazisi olarak tanımlanan yerler dışında kalan arazilerde ve sadece mevcut yapıları belgeleme maksadıyla alınmış "Yapı Kayıt Belgesi" kabul edilecektir. Makine ekipman alımı yanında yapı ruhsatı gerektirmeyen inşaat işleri olması durumunda, ilgili kurumlardan alınacak yapı ruhsatının alınmasına gerek olmadığına dair resmi yazı da başvuru aşamasında veri giriş sistemine yüklenmelidir.

e) Projelerin uygun kabul edilebilmesi için ilgili yatırım konusuna ait konu kodu ile başvuru yapılması gerekir.

f) Doğal yapılar, depo kapsamında kabul edilmez.

g) İnşai faaliyetlerin maliyetleri güncel Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birim fiyatlarını aşmamalıdır.

4.2. YATIRIM KONULARI

4.2.1. Aile İşletmeciliği Faaliyetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Altyapı Sistemleri Yatırımları

Kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde, inşai faaliyet içermeyen makine ve ekipman alımları için başvuru yapılması durumunda il/ilçe müdürlüklerinden alınacak kapasite bildirir belge (Makinenin nevine bağlı olarak Bakanlık kayıt sistemlerinden herhangi birine kayıtlı olduğunu gösteren belge, işletmenin kapasite raporu, işletme kayıt/onay belgesi vb. belgelerden herhangi biri) sunulması halinde Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanım İzin/Yapı Kayıt Belgesi şartı aranmaz.

a. Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanması

1. Konu kodu AİFG-A olmalıdır.

2. Bu başlık altında birincil üretimi destekleyen altyapı sistemleri dahil yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, faal olan mevcut tesislerin kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

3. Ürünlerin taşınması için kullanılan araçlara soğutma sistemi kurularak frigorifik araca dönüştürülmesi destek kapsamındadır.

4. Yatırımcının tarımsal üretimiyle orantılı; çiftlik içinde üretilen ürünlerin işlenmesine yönelik işleme tesisleri, soğuk hava deposu, soğuk oda, soğuk hava deposunun müştemilatı olarak kullanılan plastik kasalar, şoklama ünitesi, çelik silo uygun harcama kapsamındadır.

a.1 Bitkisel ürünlere yönelik yatırımlar

1. Bitkisel ürünlerin işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, faal olan mevcut tesislerin kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon başvuruları hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

2. Yatırımcıların birincil bitkisel ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması konusunda proje sunabilmeleri için en az üç dekar mevcut, ÇKS'ye kaydedilmiş meyve bahçesi ve/veya üzüm bağının bulunması gerekmektedir.

3. Meyve ve/veya sebze kurutma tesisi projelerinin iklimlendirme unsurlarını içermesi şarttır.

4. Meyve bahçelerinde kuyruk milinden hareketli hasat makineleri (ceviz, zeytin, badem, dut, erik, kayısı, vişne, Antep fıstığı vb. ürünlerin hasatında kullanılacak), gölgeleme, sisteme, dolu önlemeye yönelik file, don önlemeye yönelik makine ve ekipmanların alımı, kendi üretim kapasitesi ile sınırlı olmak kaydıyla boylama ve paketleme tesisi yatırımlarına ilişkin harcamalar uygun harcama kapsamında değerlendirilir.

5. Tek parça (en az üç dekarlık) kivi ve benzeri bahçeler ile bağ tesislerine kordon telli terbiye sistemli/askı destek sistemi için proje başvurusunda bulunulabilir. Proje kapsamında ihtiyaç duyulan girdiler listesi güncel uygulama rehberi ekinde yer alan Ek-1c'de verilmiştir.

6. Kabuk kırılma işlemine tabi tutulmuş sert kabuklu meyveler hariç başka bir yatırım tesisinde ilk işlemesi yapılan mamul ürünün ikincil işlemesine ve paketlenmesine yönelik yatırımlar ile yurtdışında üretimi yapılan ürünlerin işlenmesine ve paketlenmesine yönelik yatırımlar hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

7. Zeytinyağı konusunda;

a) Yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda yapılması planlanan tesisin, iki fazlı sistem üretim prosesini içermesi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Zeytinyağı Tesislerinde Oluşan Atık Suların Yönetiminde Uyulması Gereken Teknik Hususlar konulu 2015/10 sayılı Genelgesindeki hususlara uygun olması ön koşuldur.

b) İki fazlı tesisler için kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurular ya da üç fazlı tesislerin iki fazlı sisteme dönüştürülmesine yönelik kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

8. Un ve yem konularında;

a) Kapasite artırımı için depolama tesisi [çelik silo (konik/düz)] yapımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde proje başvurusu yapılabilir.

b) Yeni tesis niteliğindeki proje başvuruları kabul edilmez.

9. Kütlü pamuk konusunda;

a) Yeni tesis niteliğindeki başvurular kabul edilmez.

b) Sadece kütlü pamuğu lif ve çiğit olarak ayırarak çırçırılama işini yapan makinelerle çırçır randımanının yükseltilmesi amacıyla yönelik teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde proje sunulabilecektir.

10. Çayın işlenmesi, kurutulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik olarak sadece 2/4/2012 tarihli ve 2012/3067 sayılı Çay Tarım Alanlarının Belirlenmesi ve Bu Alanlarda Çay Tarımı Yapan Üreticilere Ruhsatname Verilmesine Dair Karar'da yer alan illerdeki başvurular kabul edilir.

11. Fındığın işlenmesi, kurutulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik olarak sadece 13/10/2009 tarihli ve 2009/15531 sayılı Fındık Alanlarının Tespitine Dair Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar kapsamında yer alan illerdeki başvurular kabul edilir.

a.2 Hayvansal ürünlere yönelik yatırımlar

1. Hayvansal ürünlerin işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, faal olan mevcut tesislerin kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu başvuruları hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

2. Et işleme (en fazla 0,5 ton/gün işleme kapasitesi) ve süt işleme (en fazla 10 ton/gün işleme kapasitesi) tesisleri hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

3. Hibeden faydalanan yatırımcılar ödeme için talepte bulduklarında; proje sonucu yapılan tesis, yürürlükte olan mevzuat ve/veya sözleşme sonrası yayımlanmış mevzuatla [5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu (Süt toplama merkezleri hariç), 25902 sayılı ve 10/8/2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik, 27/12/2011 ve 28155 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği] uyumlu olmalıdır.

4. Yatırımcılar mevcut işletmeleri için kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde başvuruda bulunmuşlarsa yukarıda belirtilen mevzuata uygun olarak hazırlanmış mevcut belgelerini veri girişi sistemine yüklemeleri gerekmektedir.

a.3 Süt ve süt ürünlerinin işlenmesi, soğutulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırımlar

1. Proje, uygulama sonunda gerekli olan ulusal izin ve ruhsatlara sahip olmalıdır.

2. Mevcut işletmede üretim sırasında oluşan peynir altı suyunun süt ürünü olarak değerlendirilerek ekonomik değerinin artırılması için yapılacak proje başvuruları da kabul edilecektir.

a.4 Süt toplama merkezleri

1. Yeni tesis ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

2. Hem mevcut bir süt işleme tesisi olan yatırımcılar hem de mevcut işletmesi olmadığı halde sadece süt toplama merkezleri kuracak olan yatırımcılar proje başvurusunda bulunabilirler.

3. Başvuru sahiplerinin mevcut süt işleme tesisi için kuracakları süt toplama merkezinin/merkezlerinin toplam kapasitesi mevcut işletmenin kapasite/ekspertiz raporunda belirtilen günlük süt işleme kapasitesinden fazla olamaz.

4. Süt toplama merkezlerinde çiğ sütün toplanması, süzülmesi, soğutulması ve uygun şartlar altında depolanması ön koşuldur.

5. Bu tesislerde süt; günlük toplanacaksa +8°C'den, günlük toplanmayacaksa +6°C'den yüksek olmayan sıcaklıklarda muhafaza edilmelidir.

6. Çiğ süt toplamada kullanılan tesisin yeri/yerleri ile tankın konacağı parselin/parsellerin mülkiyeti proje sahibine ait olmalı veya başvurunun yapıldığı tarihten itibaren en az 5 (beş) yıllık noter onaylı kira sözleşmesi bulunmalı ve başvuru sahipleri bu belgeleri başvuru aşamasında veri giriş sistemine yüklemelidirler. Elektrik ve su tesisatları abonelikleri başvuru sahibi adına olmalıdır.

7. Mevcut bir tesise bağlı bulunmayan, süt toplama merkezi olarak faaliyet gösterecek yeni tesis niteliğindeki projeler için sadece üretici birlikleri/tarımsal amaçlı birim kooperatifler ile bunların üst birlikleri hibe başvurusunda bulunabilirler.

8. Süt toplama merkezleri konteynır gibi taşınabilir yapılar olabilir.

9. Bu konuda sunulacak projeler, asgari olarak aşağıdaki kalemleri içermelidir:

- a) Otomatik temizleme sistemi
- b) Sıcak su kaynağı (kazan)
- c) Paslanmaz çelikten yapılmış kısımlar
- ç) Tek ya da çift birimler
- d) Yeni tanklar
- e) Süt kamyonuna süt transferini sağlamak için entegre süt pompası
- f) Süt nakil tankları (200-3000 litre kapasiteli)
- g) Sütün kabulü sırasında değer tespiti yapacak alet-ekipman

10. Mevcut işletmeler için proje hazırlanması halinde; çiğ süt toplamada kullanılan, süte temas edecek tankların en az 250 L/gün kapasitede olması, yeni olması, otomatik temizleme sistemine sahip olması, entegre sıcak su kaynağı ile süt kamyonuna süt transferini sağlamak için entegre süt pompasına sahip olması ve kullanılacak tankların yüzeylerinin, "Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği" ve "Gıda Hijyeni Yönetmeliği" hususlarına uygun, bakımlı, kolay temizlenebilir, gerektiğinde dezenfekte edilebilir olması gerekir.

11. Birim kooperatifler, birlikler ve bunların üst birliklerince yapılacak başvurularda parsel ve abonelikler ortaklarının/üyelerinin adına kayıtlı olabilir. Bu taktirde ortakların ve/veya üyelerin tesisin kendi adlarına kayıtlı parselde kurulmasına, başvurunun yapıldığı tarihten itibaren en az 5 (beş) yıl süresince faaliyet göstermesine ve aboneliklerle ilgi tüm harcamaların kendilerince karşılanacağına dair rızalarının olduğu noter onaylı muvafakatname hibe sözleşmesi aşamasında il müdürlüğüne sunulmalıdır.

12. Projelendirilecek süt toplama tesisi/tesisleri:

- ✓ Faaliyette bulunan işletmeler için;
 - a) İşletmelerin kurulu bulunduğu il sınırları,
 - b) Tebliğ'in 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen tüzel kişilerin ana sözleşmeleri ve/veya tüzüklerinde belirtilmiş olan faaliyet alanları,
- ✓ Süt işleme ile ilgili mevcut işletmesi bulunmayan ancak süt toplama amaçlı yeni tesis kuracak tarımsal amaçlı birim kooperatif ve üretici birlikleri ile bunların alt birlikleri için ana sözleşmeleri ve/veya tüzüklerinde belirtilmiş olan faaliyet alanları,

içerisinde olmalıdır.

b. Tarımsal Ürünlerin Depolanması (Çelik Silo ve Soğuk Hava Deposu)

1. Konu kodu AİFG-B olmalıdır.
2. Mevcut bir tesisin bir ünitesi olarak yapılacak çelik silo başvurularında;
 - a) Yatırımın niteliği teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon; konu kodu ise AİFG-A olmalıdır.
 - b) Mevcut tesise ait yapı kullanım izin belgesinin de başvuru ekinde sunulması gerekmektedir. Bu çelik silo inşaatı yapı ruhsatına tabi ise yapı ruhsatı başvuru aşamasında sunulmalıdır.
3. Soğuk hava deposu;
 - a) Soğuk hava deposu ekipmanıyla sınırlı olmak kaydı ile mevcut bir tesisin (süt işleme, et işleme vb.) bir ünitesi olarak yapılıyor ise; yatırımın niteliği teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon, konu kodu ise AİFG-A olmalıdır.
 - b) Bağımsız bir tesis olarak yapılıyor ise niteliği yeni tesis, konu kodu ise AİFG-B olmalıdır.

c. Tarımsal Üretime Yönelik Sabit Yatırımlar (Ahır, ağıl, muz ve/veya sebze yetiştirilen tesisler, yağmur hasadı için jeomembran gölet, küçük aile işletmeciliğine yönelik hayvancılık yatırımları)

c.1. Tarımsal üretime yönelik ahır ve ağıl yatırımları

1. Konu kodu AİFG-C olmalıdır.
2. Büyükbaş (manda/sığır) ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda yapılacak kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki tarımsal sabit yatırımlarda hibe kapsamında değerlendirilecek kalemler için 2020/24 No.lu Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında yayımlanan güncel uygulama rehberinde belirtilen gider kalemleri dikkate alınacaktır.
3. Hayvansal üretime ait proje başvurusunda bulunacak proje sahipleri, en az 51 büyükbaş ya da 301 küçükbaş yetişkin hayvan mevcudu olduğunu belgelemelidir.
4. Hayvansal üretime yönelik sabit yatırım başvurularında, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurularda iklimlendirme ve havalandırma sistemleri destek kapsamında değerlendirilecektir.
5. Hayvansal üretime yönelik sabit yatırım ile orantılı olması koşuluyla alınacak makine ve ekipmanlar hibe kapsamında değerlendirilir.
6. Yatırımcının faal tarımsal işletmesiyle orantılı olması kaydıyla balya, silaj makinesi ile çiftlik gübresi depolama ve/veya işleme ve dağıtma sistemleri hibe kapsamında değerlendirilir.
7. Mevcut işletmelerde tevsi yatırım (inşai, makine ekipman alımı) olması durumunda yasal izin ve ruhsatların başvuruda sunulması gereklidir.

c.2. Küçük aile işletmeciliğine yönelik hayvancılık yatırımları

1. Bu konuda sadece ahır ve ağıl başvurularında, kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.
2. Küçük aile işletmeciliğine yönelik hayvancılık yatırımları için proje başvurusunda bulunacak başvuru sahipleri en az 5 en çok 50 baş büyükbaş ya da en az 50 en çok 300 baş küçükbaş hayvan varlığına sahip olduğunu belgelemelidir.
3. Başvuru sahipleri projelerinde işletmenin hayvan varlığı ile orantılı olmak şartıyla yem hazırlama makinesi (yem karma ve dağıtma/yem kırma/yem ezme/sabit yem karma), gübre sıyırıcı, süt sağım makinesi, süt soğutma tankı, hayvan kaşıma fırçası, suluk, iklimlendirme ve havalandırma sistemleri ile sadece yaylacı ve göçerlere 5 kw'a kadar off-grid güneş enerji sistemleri için hibe desteği başvurusunda bulunabilirler.

c.3. Kontrollü örtü altı tarım

1. Bu başlık altında Kent Tarımı Eylem Planında yer alan illerde bütün niteliklerde başvuru kabul edilecektir. Diğer illerde ise sadece yeni tesis ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

2. Örtü altı bitkisel üretim tesisi; yüksek plastik tünel şeklinde inşa edilen, oluk altı yüksekliği en az 2,5 m olan, bağımsız veya bloklar halinde yapılabilen, konstrüksiyonunda galvaniz profil ve/veya galvaniz boru kullanılarak inşa edilmiş; muz, sebze ve süs bitkisi yetiştiriciliğinin yapıldığı tesislerdir.

3. Örtü altı süs bitkisi yetiştiriciliği; dış mekân, iç mekân, kesme çiçek ve soğanlı yumru bitki yetiştiriciliğini kapsar.

4. Örtü altı tarım tesisinin inşasında kullanılan konstrüksiyon ve diğer yapı elemanları, altyapı işleri, beton işleri, örtü malzemesi ve ekipmanları hibeye esas proje giderleri olarak değerlendirilir.

5. Yeni tesis niteliğindeki örtü altı tarım tesisi başvuruları; sulama sistemleri, otomasyon sistemleri ve gübreleme sistemini bir bütün olarak içermelidir.

a) Tesis, en az 0,5 dekar en fazla 10 dekar büyüklüğünde olabilir.

b) Örtü Altı Kayıt Sistemi Yönetmeliğine uygun olarak ÖKS'ye kayıt yaptırılması gerekir. ÖKS kayıt belgesi nihai rapor ekinde il müdürlüğüne sunulur.

c) Projelendirilmek istenildiği takdirde tesisin ısıtma sistemi; katı yakıtlı bir sistem olabileceği gibi alternatif enerji sistemlerini de içerebilir. Hibeye esas proje giderleri arasında, ısıtma sisteminin yanında izolasyon sistemleri ve ısı pompası da uygun giderler kapsamında kabul edilir.

6. Hâlihazırda üretim yapılan örtü altı üretim tesislerinde yenilenebilir enerji, sulama sistemleri, otomasyon sistemleri (havalandırma), gübreleme sistemleri, ısıtma sistemleri, ısı perdesi ve sera örtüsü, tesisin tarımsal üretim kapasitesiyle uyumlu olması şartıyla hibe kapsamında değerlendirilir. Örtü malzemesi olarak en az 36 ay ömürlü örtü altı malzemesi kullanılmalıdır.

7. Teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda ısıtma sistemi olarak yenilenebilir enerji üretim kaynakları projelendirildiğinde dekar başı maliyet örtü altı üretim tesislerinde dekar başı maliyetin en fazla %30'u; yenilenebilir enerji üretim hariç otomasyon sistemleri (havalandırma), sulama sistemleri, gübreleme sistemi, ısıtma sistemi, ısı perdesi ve sera örtüsü bir bütün olarak projelendirildiğinde ise dekar başı maliyet ısıtma sistemi bulunmayan ya da katı yakıtlı örtü altı üretim tesislerinde dekar başı maliyetin en fazla %60'ı olmalıdır. Sulama, gübreleme ve havalandırma ekipmanlarından herhangi birini içeren mevcut tesisler için teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda tesiste eksik olan sulama, gübreleme ve havalandırma ekipmanlarından herhangi biri için başvuruda bulunulabilir. Bu durumda her bir ekipman için dekar başı maliyetin en fazla %15'i olmalıdır.

8. Örtü altı üretim tesislerinde dekar başı maliyet:

a) Isıtma sistemi kullanılmadığında en fazla 240.000 TL/daa

b) Isıtma sistemi olarak katı yakıtlı bir sistem kullanıldığında en fazla 255.000 TL/daa

c) Isıtma sistemi olarak yenilenebilir enerji üretim kaynakları kullanıldığında en fazla 300.000 TL/daa'dır.

9. Örtü altı üretim tesisleri için özel pozlar ve referans fiyatlar güncel uygulama rehberi eklerinde yer almaktadır.

c.4. Hayvan barınağı amaçlı çadır alımı

1. 28/11/2020 tarihli ve 31318 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan "Göçer Hayvanların Tanımlanması ve Nakilleri Hakkındaki Yönetmelik" hükümlerine göre göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler başvuru yapabilir. Yatırımcılar, göçer hayvancılık yaptıklarına dair belgeyi başvuru evrakları ile birlikte sunacaklardır.

- ✓ Büyükbaş için işletme tescil kayıtlarına göre 5-50 baş (15 aydan küçük olmayan sığır) kapasiteli
- ✓ Küçükbaş için işletme tescil kayıtlarına göre 50-250 baş (12 aydan küçük olmayan koyun veya keçi) kapasiteli

hayvan barınağı amaçlı çadır alımı uygun alım kapsamında değerlendirilir. Yatırımcılar kapasiteleri oranında izoleli portatif bir adet hayvan barınağı amaçlı çadır alımı için başvuru yapabileceklerdir.

2. Çadırlar tüm zeminlere (toprak, beton, kilitli taş, hatıl beton) kurulabilir olmalıdır.

3. Çadır; yan yüksekliği en az 2 metre ve orta yüksekliği en fazla 5,30 metre, metal aksamın tamamı demonte iskelet geçmeli (kilit) sistemli olarak imal edilmiş, bağlantılı, makaslı ve iki makas arası mesafesi en az 2 metre olan, makasları zemine çelik dübellere ile sabitlenebilen özellikte olmalıdır.

4. Dış brandası birinci kalitede en az 1100 denye ve m² ağırlığı en az 650 gram olmalıdır. Branda aksamı alev-yürümez, anti bakteriyel, UV katkılı ve su, nem, rutubet vb. olumsuz şartlardan uzun süre etkilenmeyen, astarı hava ve nem geçiren özellikte olmalıdır.

5. Bir yüzü folyolu mineral şilte yalıtım (5 cm), sudan ve nemden etkilenmeyen demontede kopma ve dağılma yapmayan termal yalıtım, bizofol hava kabarcıklı (aba) yalıtım veya yay teknolojisi ile üretilmiş 500 gr/m² keçe yalıtım malzemelerinden birisi iklim ve coğrafya şartlarına göre tercih edilmelidir.

6. Her 10 metrede 1 adet mahya baca sistemi veya metal baca havalandırması olmalıdır.

7. Traktör giriş-çıkışları için önde ve arkada, en az 2,5x3,0 metre boyutlarında, geniş kelebek kapılara veya sürgülü kapılara sahip olmalıdır.

8. Çadır ölçeklerine uygun sayıda, çadırın ön ve arka kısmında veya yan kısımlarında sineklikli branda kapaklı pencereler olmalıdır.

9. Kapasiteleri üzerindeki malzeme/makine/ekipman satın alımları, aynı katkı olarak yatırımcı tarafından bütçelendirilecektir.

10. Çadır alımlarında hibeye esas yatırım bedeli 1 m² çadırın referans fiyatı (makaslı montaj dahil) 600 (altı yüz) TL olarak hesaplanacaktır.

11. 1 adet büyükbaş veya 10 adet küçükbaş için 15 m² çadır alanı hesaplanacaktır.

12. Çadır için;

a) Seyyar süt sağım makinesi alımlarında; üst sınır olarak referans fiyat uygulanacaktır.

b) Süt soğutma tankı alımlarında; üretim kapasitesine uygun olacak şekilde, 250-2000 litre kapasite aralığındaki tanklar uygun harcama kapsamında kabul edilecektir.

c.5. Yağmur hasadı için jeomembran gölet yapımı

1. Başvurular için konu kodu AİFG-C olmalıdır.

2. Bu kapsamda yapılacak başvurular; tarımsal kullanım amaçlı olarak yüzey akışı sularını depolayan ve su bütçesi üzerinde baskı oluşturmayan, kazı yeri 2 m derinliğinde, topografik koşullara göre 9,5-12 m genişlik ve/veya uzunluk olacak şekilde 100 m³ su alacak havuz boyutlarına sahip yağmur hasadı sistemlerinin uygulanması ve yaygınlaştırılması projelerini kapsamaktadır.

3. Başvuruda sunulması zorunlu izin ve ruhsatlar, başvuru sahibi ile ilgili bilgi ve belgeler, plan, proje, raporlar ve maliyet konuları Ek-11'de verilmiştir.

ç. Kültür Mantarı

1. Konu kodu AİFG-Ç olmalıdır.

2. Bu başlık altında yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, faal olan mevcut tesislerin kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

3. Kültür mantarı yetiştiriciliğine yönelik sera yapımı ve gerekli makine/ekipmanların alımı uygun harcama kapsamında değerlendirilir.

d. Yenilenebilir Enerji Tesisleri

1. Proje sadece yenilenebilir enerji üretimi konusunda b t çlendirilmişse konu kodu AİFG-D olmalıdır.

2. Bu başlık altında faal olan mevcut tesislerin teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

3. Yenilenebilir enerji kaynağı olarak jeotermal, biyogaz, güneş ve r zđar enerjisi kullanılacak bütün yatırım konularında yenilenebilir enerji üretimi, mevcut veya Tebliğ kapsamında kurulacak yeni tesisin kapasite raporunda hesaplanan yıllık enerji ihtiyacının en az %51'ini en fazla %110'unu karşılayacak şekilde projelendirilmesi halinde hibe desteğinden faydalandırılır. Elde edilen enerjinin, mevcut veya Tebliğ kapsamında kurulacak yeni tesisteki enerji ihtiyacının %110'unu aşması durumunda elde edilen toplam enerji ile tesiste ihtiyaç duyulan enerji oranlanarak hibe ödemesi yapılır. Bu oranların dışında kalan kısımlar ayni katkı olarak karşılanır.

4. Yenilenebilir enerji üretimi haricindeki yatırım konuları için yapılacak başvuruya esas yatırım projesinin bir  nitesi yenilenebilir enerji üretimi  nitesi ise, mücbir sebepler kapsamında, uygulamanın herhangi bir aşamasında, projede öngörülen kurulu gücün %51'in altına düşmesi ve bu durumun da ilgili kamu kurumundan alınmış belgelerle tespit edilmesi halinde, yenilenebilir enerji üretimi ünitesine ait giderler hibeye esas proje tutarından düşürülerek yatırımın geri kalan kısmı hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

5. Bağlantı sözleşmesinde belirtilen gücün, bağlantı izni ve ruhsatı veren kurumdan kaynaklanan sebeplerle, projede öngörülen kurulu gücün %51'in altına düşmesi ve bu durumun da ilgili kamu kurumundan alınmış belgelerle tespit edilmesi halinde, bu tarihten itibaren yatırımcının gerek leriyle birlikte bir ay içerisinde talep etmesi, il müdürlüğünün mevzuata uyarlılığını inceleyerek il proje yürütme biriminin uygun rapor düzenlemesi ve İl Müdürünün de raporu onaylaması halinde, gerekli belgeler Genel Müdürlüğe gönderilir. Genel Müdürlüğün de talebin mevzuata uyarlılığını tespit ederek talebi uygun görmesi halinde sözleşme tasfiye edilir ve yatırımcının teminatı iade edilir.

6. Yenilenebilir enerji üretiminde %51 kurulu gücü mevcut trafo üzerinden değil işletmeye ait kapasite raporundaki mevcut makinelerin çalışma süreleri ve g c leri üzerinden hesaplanır.

7. Ayrıca yenilenebilir enerji tesisi projesi, tarımsal faaliyetlerde bulunan k c k ölçekli işletmeler olan yaylacı ve g cerlerin faaliyetleri kapsamında kendi enerji taleplerini karşılamak amacıyla 5 kW ya kadar off-grid sistem (PV'ler aracılığıyla üretilen fazla enerjiyi akülerde depolayan, şebekeye bağlı olmayan- bağımsız solar fotovoltaik sistemler) kurulmasını içerebilir.

8. Örtü altı üretim tesislerinde yenilenebilir enerji üretiminin projelendirilmesi halinde; kontrollü örtü altı tarım başlığı altında verilen kısıtlar geçerlidir.

4.2.2. Arıcılık ve Arı  r nlerine Yönelik Yatırımlar

1. Başvurular için konu kodu A İP olmalıdır.

2. Bu başlık altında yeni tesislerin yapımı ile mevcut tesislerin teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir. Ayrıca şebekeden bağımsız solar fotovoltaik (off-grid) sistemler konusunda proje kabulü yapılacaktır.

3. Arıcılık yatırımları kapsamında,

- ✓ Bal ve diğer arı ürünlerinin üretimine yönelik 30 (otuz) ile 500 (beş yüz) kovan aralığındaki işletmeler,
- ✓ Ana arı üretimine yönelik yatırımlar,
- ✓ Bal ve diğer arı ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesine yönelik tesisler

desteklenecektir.

4. Bu konu başlığı altında; arı ürünlerinin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması için müstemilat inşası, arıcılıkla ilgili ekipman alımı, çiftlik içerisinde balın işlenmesi ve paketlenmesi için işleme ve paketleme hatları satın alınması veya mevcut hatların modernizasyonu, lisanslı üreticiler tarafından ana arıların üretilmesi için yetiştirme istasyonlarının kurulması ve donatılması, işleme ve paketlemeye yönelik tesis kurulumlarında kendi tüketimi için yenilenebilir enerji üretimi amacıyla inşaat işleri ve makine/ekipman alımı harcamaları destek kapsamındadır.

5. Arıcılık üretimini geliştirmek isteyen küçük ölçekli üretim tesislerine ve çiftçilere arıcılık ve arı ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve paketlenmesi için ekipman alımı konusunda destek sağlanacaktır.

6. Sadece arıcılık için proje başvurusunda bulunan yatırımcılar;

- En az bir yıldır AKS (Arıcılık Kayıt Sistemi)'ye kayıtlı olduğunu gösteren belge sunulmalıdır. Başvuru sahibinin proje sunduğu il ile AKS'de kayıtlı olduğu il aynı olmalıdır.
- Göçer faaliyetleri kapsamında kendi enerji taleplerini karşılamak amacıyla 5 (beş) kW'a kadar off-grid sistem kurulumunu içeren yenilenebilir enerji üretim sistemi başvurusu yapılabilir.

7. Sabit bir işletme için proje sunan yaylacılar ile bal ve diğer arı ürünlerinin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması için yeni tesis ve teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde proje sunanların projelerinde yatırım yerinin mülkiyeti yatırımcıya ait olmalı, yatırım yeri kiralanmış ise, kiralama süresi yatırım için başvurunun yapıldığı tarihten itibaren en az 5 (beş) yılı kapsamalıdır.

8. Bal ve diğer arı ürünlerinin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması için proje sunulan mevcut tesislerin, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu hükümlerine uygun üretim ve kayıt sertifikaları bulunmalıdır. Mevcut tarımsal işletme içinde yeni tesis kurulumunda yukarıda belirtilen sertifikalar **nihai** ödeme talebinde ibraz edilmelidir.

9. İşletme kapasitesine uygun olmak şartıyla, hibe kapsamında değerlendirilen malzemeler güncel uygulama rehberi eklerinde yer alan Ek-10'da belirtilmiştir.

10. Ödeme aşamasında yatırımcının son durumunu gösteren AKS'ye kaydedilmiş kovan sayılarını gösterir belge istenir.

11. Arı kolonisi alımları hibe desteği kapsamında değildir.

4.2.3. Bilişim Sistemleri ve Eğitimi Yatırımları (Akıllı Tarım Uygulamaları)

1. Başvurular için konu kodu BSY olmalıdır.

2. Bu başlık altında güncel uygulama rehberi ekinde yer alan akıllı tarım uygulamaları ile tarımsal bilişim ve çiftlik bilgi sistemi uygulamaları konularında, mevcut tesislerin teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

4.2.4. El Sanatları (Zanaatkârlık) ve Katma Değerli Ürünlere Yönelik Yatırımlar

1. Başvurular için konu kodu ESKÜ olmalıdır.

2. Bu konuda, işletme binaları ve üretim tesisleri; yerel gıdalar ve tarımsal ürünlerin üretilmesi, işlenmesi ve paketlenmesi konularında yeni tesislerin yapımı, mevcut tesislerin kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

3. El sanatları faaliyetleri ve işletmenin öz tüketimi için yenilenebilir enerji üretimi amacıyla makine ekipman alımı hibe desteği kapsamındadır.

4. Tuzun 2013/48 No.lu Türk Gıda Kodeksi Tuz Tebliği'ne uygun olarak işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması kapsamında kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki proje başvuruları hibe desteği kapsamındadır.

5. Bitkisel ürünlerin birincil üretimi bu kapsamda değerlendirilmez.

6. Destek kapsamındaki zanaatkarlık (el sanatları) faaliyetleri ve ürünleri ile katma değerli ürünler güncel uygulama rehberi eklerinde belirtilmiştir.

4.2.5. İpek Böceği Yetiştiriciliği Yatırımları

1. Başvurular için konu kodu İPY olmalıdır.

2. Bu başlık altında sadece yeni tesis niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

3. Üretim amaçlı yapılacak tesis, 3 kat ve/veya daha fazla kerevet besleme yapılabilecek, üretilen kozaların depolanması ve kurutulması için gerekli alanı da içerecek şekilde 3,20 metre tavan yüksekliğine ve en az 400 m² brüt alana sahip olmalıdır.

4. İpek böceği yetiştirilecek dut bahçelerinin kurulumu ve beslenme evi yapımı da hibe desteği kapsamındadır.

5. İpek böcekçiliği projesinin tamamlanmasından sonra nihai rapor ekinde İKS (İpek Böcekçiliği Kayıt Sistemi) kayıt belgesinin sunulması gerekmektedir.

4.2.6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yatırımları

1. Başvurular için konu kodu SÜY olmalıdır.

2. Bu başlık altında iç sularda üretim faaliyetlerini içeren yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, faal olan mevcut tesislerin kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

3. Yatırımcıların Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesi'ne sahip olmaları gerekmektedir.

4. Su ürünleri yetiştiriciliği projelerinde yer alan tesisler, 30 (otuz) ton/yıl altında üretim kapasitesine sahip olmalıdır veya nihai rapordan önce bu kapasiteye ulaşılacağı taahhüt edilmelidir.

5. Desteklenecek türler, alabalık, sazan, çipura ve levrek türleridir.

6. Hibeye esas bütçe kapsamında değerlendirilecek kalemler güncel uygulama rehberi eklerinde verilmiştir.

4.2.7. Makine Parkı Yatırımları

1. Başvurular için konu kodu MP olmalıdır.

2. Tarımsal amaçlı birim kooperatif ve birlikler ile bunların üst birlikleri için ortak ihtiyaçlarına hizmet edecek makine parkları yatırımları konusunda yeni tesis ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde proje kabulü yapılacaktır. Birincil ve ikincil üretim yatırımlarını kapsayan makine ekipmanlar uygun harcama kapsamındadır.

3. Sadece üretici örgütleri başvuru yapabilecektir. (Üretici örgütleri; 1163 sayılı Kooperatifler Kanuna göre tarımsal amaçlı kooperatifler, 1581 Sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri Kanunu, 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu, 5996 sayılı Kanuna göre kurulan Islah Amaçlı Yetiştirici Birlikleri, 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununda verilen tanımlara uymak zorundadır.)

4. Tarımsal amaçlı üretici birlikleri ve tarımsal amaçlı birim kooperatifler; faaliyetleri ile ilgili olarak makine parkı oluşturmak amacıyla, makine ve ekipmanın muhafazası için bina inşası ile hizmet verilmesi öngörülen yerde mevcut potansiyel için yeterli sayıda ve uygun ölçüde makine ekipman alımına yönelik proje sunabilirler.

5. Destek talep edilen tüm inşaat işleri ve makine ekipman alımları, başvuru yapan üretici örgütünün faaliyet alanlarıyla ilgili olmalıdır.

6. Bu kapsamda verilecek desteklerle, makine ekipmanların üretici örgütü tarafından üyelere kiralanması suretiyle üyelerin ortak kullanımının sağlanmasını amaçlamaktadır. Üretici

örgütünün kendi bünyesinde sabit olarak tesis edeceği ve/veya kullanacağı makine ekipmanlar destek kapsamında olmayacaktır.

7. Yalnızca yeni ve kullanılmamış makinelerin alımı uygun harcamalar kapsamındadır.

8. Bu kapsamda projelendirilen makineler için, tarımsal mekanizasyon araçlarının kredili satışına esas olmak üzere yapılacak deney ve denetimlerle ilgili mevzuat kapsamında değerlendirilenlerin zirai kredilendirme belgesinin sunulması gerekmektedir.

4.2.8. Tıbbi ve Aromatik Bitki Yetiştiriciliği Yatırımları

1. Başvurular için konu kodu TABY olmalıdır.

2. Bu başlık altında, tıbbi ve aromatik özelliği olan bitkilerin havalandırılması, kurutulması, işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması için yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, faal olan mevcut tesislerin kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu niteliğindeki başvurular kabul edilecektir.

3. Tıbbi ve aromatik bitkilerin işlenmesi, havalandırılması, kurutulması, paketlenmesi ve depolanması için proje sunan mevcut tesisler, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu gereği kayıt belgelerine sahip olmalıdır.

4. Yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda; yukarıda belirtilen belgelere yatırımın gerçekleştirilmesinden sonra sahip olunmalı ve ödeme talebinde bu belgeler ibraz edilmelidir.

5. En az 5 dekar lavanta, biberiye, kekik gibi tıbbi ve aromatik bitkisel ürün ekimi olan çiftçilere; en az 250 kg/yıl yağ işleme kapasiteleri olması koşuluyla veya proje bitiminde bu kapasiteye ulaşacaklarını başvuru sırasında taahhüt etmeleri şartı ile üretimleriyle orantılı bir adet distilasyon kazanı, soğutucu eşanjörü, su separatörü, yağlı su toplama tankı, yakıt tankı ve su pompası satın alımları ile tesis inşası konusunda hibe desteği verilecektir. Nihai rapor ekinde ulaşılan kapasite ile ilgili olarak kapasite /ekspertiz raporu ibraz edilmelidir.

6. **Destek kapsamında olan tıbbi aromatik bitkiler:** Adaçayı, alıç, aloe vera, altın otu, anason, aronya, aslanpençesi, aspir, biberiye, civanperçemi, çakşır, çemen, çobançantası, çörekotu, çöven, dağ çayı, defne, dereotu, dededenkeni, domuz turpu, ebegümece, ekinezya, eşek hıyarı, fesleğen, geven, goji berry, göl soğanı, gümüş düğme, hardal, haşhaş, hatmi, hint yağı, hodan, hünnap, ihlamur, ısırgan otu, kapari/kebere, karaasma, karabuğday, karahindiba, kekik, kırmızı biber, kısa mahmut, kimyon, kişniş, kuşburnu, kuzukulağı, lavanta, maydanoz, mayıs papatyası, melek otu, Meryem ana, mersin, meyankökü, nane, nezle otu, oğul otu, öksürük otu, pelin, pire otu, rezene, safran, salep, sarı kantaron, sarımsak, sumak, şerbetçiotu, şeker otu, şevketi bostan, üzerlik otu, vanilya, yaban mersini, yağ gülü, yüksükotu, zencefil ve zerdeçaldır.

BEŞİNCİ BÖLÜM GİDER KALEMLERİ

5.1. HİBE DESTEĞİ VERİLEN GİDER KALEMLERİ

Teklifte yer alan fiyatlar, öncelikle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı poz listelerinde yer alan fiyatlar olmalı, bu Bakanlığın poz listesinde yer almaması halinde diğer kamu kurum ve kuruluşları poz fiyatları kullanılmalıdır. Bu listelerde bulunmayan pozlar için İl Referans Fiyat Komisyonu tarafından belirlenen referans fiyatlar kullanılabilir. (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı poz listeleri güncellemeleri, son başvuru tarihinden önce yayımlanan “TÜİK İnşaat Maliyet Endeksi ve Değişim Oranları Cetveline” göre yapılacaktır.)

5.1.1. İNŞAAT İŞLERİ ALIM GİDERLERİ

a) İnşaat işleriyle ilgili mimari, statik, elektrik, sıhhi tesisat ve çevre düzenlemesine ait uygulama projeleri ile bu projelere ait metraj ve keşif özetlerinin imzalı suretlerinin incelenmek

üzere hibe sözleşmesi ekinde sunulmuş olması gerekir. Bu uygulama projelerini hazırlayan kişinin ilgili meslek odasına kayıtlı olması şarttır.

b) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine yönelik başvurularda bakıcı evi hibeye esas proje maliyeti içinde 75.000 (yetmiş beş bin) Türk Lirasını aşamaz.

c) Proje uygulaması ile ilgili ulusal mevzuat gereği başvuru aşamasında alınması gerekli izin, ruhsat, denetim işleri ve uygulamalarda yapılması zorunlu olan tüm işlemlerin yerine getirilmesinden yatırımcılar sorumludur. İlgili mevzuat gereği alınması gereken izin ve ruhsatlar hibe sözleşmesi ekinde; yapı kullanım izin belgesi, sistem kullanım anlaşması, ÇED raporu, çevre izin lisansı veya çevre izin belgesi, süt sağım makinesi için deney raporu, elektrik enerjisi üretilecekse elektrik sistem kullanım anlaşması ve işletmenin faaliyete geçmesinden sonra alınabilecek izin ve ruhsatlar nihai rapor ekinde; diğer bütün izin ve ruhsatlar hibe sözleşmesi ekinde sunulmak zorundadır. Ancak, yatırımcının, ilgili mevzuat gereği alınması gereken izin ve ruhsatları ilgili kurumdan kaynaklanan sebeplerle hibe sözleşmesi aşamasında sunamaması ve bu durumu belgelendirmesi halinde, yatırımcıya, il müdürlüğünün uygun görüşü ile söz konusu belgeleri temin ederek hibe sözleşmesi imzalaması için 30 (otuz) gün süre verilir.

ç) Yapılarda tüm alanların kullanım amacı belirlenmiş ve yatırım amacı ile uyumlu olmalıdır. Aksi durumda ilgili harcamalarda kesinti yapılabilir veya yapının tamamı hibe desteği dışında değerlendirilebilir.

d) Ahır, sağımhane vb. binalarda idari mahaller (veteriner hekim odası, soyunma odası, tuvalet ve banyo unsurları) planlanması durumunda, bu alanların büyüklüğü yatırımın kapasitesi ve tam zamanlı çalışan sayısı ile orantılı olmalıdır. İhtiyaç fazlası büyüklükte planlama yapıldığının tespit edilmesi durumunda, ilgili binanın tamamı hibe desteği dışında değerlendirilecektir.

e) Avan proje ile başvurulması halinde; hazırlanacak mimari projeye uygun makine yerleşim planı, inşaat, elektrik ve sıhhi tesisat projeleri yaklaşık maliyetleri veya toplam inşaat alanının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının metrekaşe birim fiyatları ile hesaplanan yaklaşık maliyeti başvuru dosyasında bulunmalıdır. Bu durumda projelerde onay şartı aranmaz. Hibe sözleşmesi aşamasında ise ilgili Kanun ve mevzuata uygun proje değişiklikleri yapılabilir, bu durumda oluşacak fiyat artışları aynı katkı ile karşılanır.

f) Tatbikat projesi ile başvurulması halinde; mimari, statik, elektrik, sıhhi tesisat vb. projeler ile bunların ayrıntılı metraj ve yaklaşık maliyetlerinin sunulmuş olması gerekir. Aşağıdaki hususları taşımayan proje evrakı reddedilecektir:

1. Detaylı metraj cetveli ilgili odaya kaydı bulunan mühendis/mühendisler (Harcama kalemlerine göre inşaat mühendisi, mimar, elektrik mühendisi ya da makine mühendisi) tarafından imzalanmış, tarih atılmış ve kaşelenmiş olmalıdır. Mühendisler için oda kayıt belgeleri başvuru aşamasında veri giriş sisteminin ilgili kısmına yüklenmelidir.

2. Elektrik tesisat projeleri ve mekanik projeler ilgili odaya kaydı bulunan proje müellifi tarafından imzalanmış, tarih atılmış ve onaylanmış olmalıdır. Müelliflere ait oda kayıt belgeleri başvuru aşamasında veri giriş sisteminin ilgili kısmına yüklenmelidir.

5.1.2. MAKİNE, EKİPMAN VE MALZEME ALIM GİDERLERİ

a) Tatbikat projesi ile başvurulması halinde makine ekipman listesi ve yerleşim planı ilgili odaya kaydı bulunan proje müellifi tarafından imzalanmış ve kaşelenmiş olmalıdır. Müelliflere ait oda kayıt belgeleri başvuru aşamasında veri giriş sisteminin ilgili kısmına yüklenmelidir.

b) Makine ekipman ile ilgili düzenlenen teknik şartname başvuru aşamasında sunulur. Makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine ait teknik şartnameyi, metraj ve keşfi, makine yerleşim planını ve bina büyüklüğü ile alınan makinelerin uyumlu ve üretim aşamalarında gerekli olduğuna dair raporu hazırlayan ve tasdik eden kişilerin ilgili meslek odasına kayıtlı olmaları şarttır.

c) Kendinden hareketli makine, taşınabilir depo vb. giderlere hibe desteği verilmez.

ç) Makine ekipman alımlarında güncel uygulama rehberi eklerinde bulunması durumunda listede yer alan referans fiyatlar kullanılacaktır.

d) Alınacak makine ekipmanlarda izlenebilirliğin sağlanması amacıyla firma tarafından 12 punto büyüklüğünde, okunabilir ve silinemeyecek şekilde şase üzerine seri numarasının kabartmalı şekilde işlenmesi gerekmektedir. Ayrıca makine üzerinde bulunacak etikette makinenin seri numarası, adı, markası, modeli, üretim yılı ve ağırlığı belirtilmiş olmalıdır.

5.2. AYNİ KATKILAR

a) Aynı katkıda fiziki gerçekleşme esas alınır, aynı katkıda gösterilen inşaat ve makine ekipman için ayrıca ihale yapma zorunluluğu yoktur. Ancak zorunlu hallerde birlikte ihaleye çıkılması durumunda ihale sonrası oluşacak tutarda tenzilat söz konusu ise aradaki fark hibeye esas proje tutarından düşülür.

b) Başvuru aşamasında aynı katkı olarak taahhüt edilen işlerin projede öngörülen nitelik, nicelik ve büyüklükte gerçekleştirilmesi şarttır. Bu husus il müdürlüğü tarafından mahallinde izlenir ve rapora bağlanır.

c) Proje sahipleri tarafından taahhüt edilen aynı katkı, mutlaka bir iş karşılığı olmalı ve bütçe büyüklüğü ile birlikte iş kalemi olarak hibe başvuru formları bütçe tablolarında belirtilmelidir. Bu nedenle de hibe başvuru formları ve bütçe formlarında aynı katkı bölümlerinde yapılması planlanan işler mutlaka ayrıntılı olarak belirtilmelidir.

ç) Yatırımcının inşaat ile ilgili aynı katkısı gerçekleşmeden ve inşaat bir bütün olarak tamamlanmadan makine, ekipman ve malzeme alımı ile ilgili hibe ödemesi talep edilemez. Yatırımcının makine, ekipman ve malzeme alımı için taahhüt ettiği aynı katkı yerine getirilmeden makine, ekipman ve malzeme alımı ile ilgili hibe desteği talep edilemez.

ALTINCI BÖLÜM BAŞVURU AŞAMASI

6.1. BAŞVURU ZAMANI

- Başvurular 9/12/2022 tarihinde başlayıp 20/1/2023 tarihi saat 23:59'da sona erecektir.
- Son başvuru tarihi bitiminde veri giriş sistemi başvurular için veri girişine kapatılır.
- Yapılan başvurular son haliyle işleme alınır.
- Başvuru süresi içerisinde işlemleri tamamlanmayan başvurular kabul edilmeyecektir.
- Son başvuru tarih ve saatinden sonra sistem üzerinden girişi yapılmamış olup il müdürlüğüne elden getirilen başvuru dosyaları kabul edilmeyecektir.

6.2. BAŞVURULACAK ADRES

Program ile ilgilenen gerçek ve tüzel kişiler, başvurularını "www.tarimorman.gov.tr" internet adresinden yaparlar.

Bunun için <https://edys.tarim.gov.tr/Tarim/onlinebasvuru.aspx?tip=3> girişinden üyelik kaydı yapılır.

6.3. BAŞVURU ŞEKLİ

Veri giriş sistemi üzerinden yapılacak başvurular için;

- Gerçek kişi başvurularında başvuru sahibinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması zorunludur. Başvuruların Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile yapılması şarttır.
- Tüzel kişi başvurularında başvurunun vergi numarası ile yapılması şarttır.
- Gerçek ve tüzel kişi başvurularında başvuru sahibinin işlerini yürütmesi için birini yetkilendirmiş olması durumunda yetkilendirdiği kişinin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması zorunludur.

A- VERİ GİRİŞ SİSTEMİ ÜZERİNDEN BAŞVURU YAPILMASI

Adım-1

Bakanlık resmi web sayfasının (www.tarimorman.gov.tr) sağ kısmında yer alan “Hızlı Erişim” sekmesinden “KKYDP Başvuru” linki üzerinden giriş yapılır.

Adım-2

<https://edys.tarim.gov.tr/Tarim/onlinebasvuru.aspx?tip=3> adresinden üyelik kaydı yapılır. Sistemden gelecek otomatik aktivasyon postası aktive edildiğinde üyelik kaydı tamamlanmış olur.

Adım-3

Sisteme giriş yapılarak indirilen “Başvuru Formu” ve “İşletme Planı” doldurulur ve tekrar yüklenir.

Adım-4

“Başvuruların İdari Uygunluk Kontrol Listesi” dikkate alınarak hazırlanan belge ve dokümanlar sisteme yüklenir.

Adım-5

Başvuru sahibi tarafından gerekli kontroller yapıldıktan sonra “Başvuruyu Tamamla” butonu ile başvuru tamamlanır.

B- BAŞVURU NUMARASI

a) Başvurular veri giriş sistemi üzerinden yapılacağından başvuru numarası sistem tarafından otomatik olarak aşağıda yer alan şemaya göre verilecektir.

b) Başvurularda konu kodu doğru kodlanmalıdır. Aksi halde proje başvurusu reddedilir.

c) Yatırımcı, il müdürlüğü ile yapacağı bütün yazışmalarda proje numarasını kullanacaktır.

60.B.01.AİFG-A.14/3.0001

YEDİNCİ BÖLÜM

BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

7.1. BAŞVURULARIN İDARİ UYGUNLUK İLE BAŞVURU SAHİBİ VE PROJENİN UYGUNLUĞU AÇISINDAN İNCELENMESİ

a) Değerlendirme başlamadan önce il proje değerlendirme komisyonu üyeleri tarafından güncel uygulama rehberi eklerinde yer alan “Tarafsızlık ve Gizlilik Belgesi” imzalanmalıdır.

b) Başvurular il proje değerlendirme komisyonu tarafından, güncel uygulama rehberi eklerinde yer alan Başvuruların İdari Uygunluk Kontrol Listesine göre “var/yok/muaf” şeklinde ve Başvuru Sahibi ve Projenin Uygunluk Değerlendirme Tablosu kriterlerine göre değerlendirilir.

c) Başvuru Sahibi ve Projenin Uygunluk Değerlendirme Tablosunda bir cevabın “hayır” olması halinde başvuru reddedilerek hibe başvurusu ile ilgili değerlendirmeye son verilmelidir.

ç) Başvuruya konu projelerin uygunluğunun Başvuru Sahibi ve Projenin Uygunluk Değerlendirme Tablosu kriterlerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu değerlendirme yapılırken; bütün başvurularda, sunulan projenin verileri, işletmede istihdam edilen çalışan sayısı ve işletmenin yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosuna ilave edilir. Ticari faaliyete yeni başlayan ya da başlayacak olan gerçek ve tüzel kişilerde ise bilanço yerine sunulan projenin verilerine göre değerlendirme yapılır.

d) Başvuru sahibinin hibe başvuru formunda belirtmiş olduğu yatırımın niteliği ile projenin konusu sunmuş olduğu projenin içeriği ile uyumlu olacaktır.

7.2. DEĞERLENDİRME SONUÇLARININ AÇIKLANMASI

a) İl müdürlükleri Genel Müdürlük tarafından kendilerine iletilen sonuçları, başvuru sahiplerine 5 (beş) iş günü içerisinde ilan panosunda listelerin askıya çıkarılması ve/veya resmi internet sitesinde yayımlanması suretiyle tebliğ eder. Listeler 5 (beş) iş günü süreyle ilanda kalır. Başvuru sahiplerine ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz.

b) Hibe sözleşmesinin imzalanması sonrasında yapılacak haberleşmeler proje adı ile numarası belirtilmek suretiyle yazılı ve taahhütlü olarak, yatırımcının, veri giriş sisteminde yer alan resmi posta adresi üzerinden yapılacaktır. Adres değişikliği yazılı olarak bildirilmediği takdirde veri giriş sisteminde yer alan adrese yapılan gönderiler taraflara bildirilmiş sayılacaktır. Ayrıca UETS (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi) üzerinden yapılan gönderiler de taraflara bildirilmiş sayılacaktır. Sermaye şirketlerinin (anonim ve limited şirketlerin) Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) hesap sahibi olması zorunludur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

SATIN ALMA

8.1 SATIN ALMA

a) Hibe başvuru hazırlığı döneminde uygulama projelerinin, keşif ve metrajların doğru hazırlanmaması, hibe başvurusu hibe desteği kapsamında değerlendirilmiş olsa bile, yatırımcı ile hibe sözleşmesi imzalanmamasına neden olabilecektir.

b) Yatırımcılar tarafından hibe başvuru aşamasında yatırım büyüklüğünün tespiti amacıyla yapılmış olan fiyat araştırmalarının (fiyat listeleri, proforma faturalar, vb.) sorumluluğu tamamen yatırımcılara ait olup yatırımcılar gerektiğinde idareye bu belgeleri ibraz etmekle yükümlüdür.

c) Bütçe tabloları ve teknik şartnamelerde potansiyel yüklenici/tedarikçi firma unvanının yer alması halinde başvurular değerlendirmeye alınmaz.

DOKUZUNCU BÖLÜM

HİBE SÖZLEŞMESİ

9.1. HİBE SÖZLEŞMESİ

a) Hibe başvurusuna ait değerlendirmeler sonucunda projesi uygun bulunan başvuru sahipleri, potansiyel yatırımcı olarak hibe sözleşmesi akdine davet edilirler

b) Hibe sözleşmesi aşamaları aşağıda belirtilmiştir.

Adım-1

Veri giriş sistemi üzerinden e-posta ile yatırımcılara gönderilen Başvuru Formu, İşletme Planı ve Bütçe Detaylı Tabloları, Teknik Proje ile yüklenen diğer dosyalardaki dokümanların çıktıları alınır.

Adım-2

Başvuru dosyası düzenlenir. Başvuru formu, işletme planı ve eklerinde yer alan; resmî belgeler, taahhütnameler, diğer belge ve dokümanlar ile proje çizimleri sıralamaya uygun olarak dosyaya yerleştirilir. Tahmini iş planı ve teknik proje, başvuru dosyasında başvuru formu, işletme planı ve eklerinden sonra yer almalıdır. Yatırım ile ilgili mevcut ve planlanan binaları gösteren vaziyet planını ve mahal listesini de içeren mimari projeler, statik projeler, elektrik tesisat projeleri, mekanik tesisat projeleri, metraj cetveli, tek hat şeması ve makine ekipman yerleşim planı ayrı bir dosya/klasörde verilmelidir. Başvuru formu ve işletme planının tüm sayfaları başvuru sahibi tarafından paraflanmış olmalıdır.

Adım-3

Başvuru dosyası, biri orijinal diğeri kopya olmak üzere, üzerlerinde “Orijinal” ve “Kopya” ibareleri yer alacak şekilde iki nüsha halinde hazırlanır.

Adım-4

İki nüsha halinde hazırlanan başvuru dosyası, ekleri ve satın alma dosyası (1 orijinal, 1 kopya) tek bir paket (zarf, kutu, ambalaj vb.) içerisinde yer alacak şekilde ve bu paketin üzerine “KKYDP 2022-2023 Başvuru Dönemi” ve “Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımları B İş Planı Proje Başvurusu” yazılarak teslim hazır hale getirilir. Başvuru paketi, hibe sözleşmesi imzalanması aşamasında il müdürlüğüne elden teslim edilir.

Proje klasörü hazırlanırken hibe sözleşmesi ekleri ayrılar/indekslerle ayrılmalı ve bunların arasında ayrı bölümler halinde yer almalıdır. Destekleyici belgeler başvuru formunda belirtilen sırada ve her bir destekleyici belge üzerinde isminin yazılı olduğu bir A4 kâğıtla ayrılmış olarak dosyalanmalıdır.

Teslim aşamasında yapılan kontrollerde teslim edilme şartlarını taşıyan dosyalar hibe sözleşmesi imzalanmak üzere kabul edilir.

c) Hibe sözleşmesi imzalanmadan önce başvuru sahibi sadece mimari, projede, yatırım yerinde, bütçede ve makine ekipman yerleşim planında değişiklik yapılması talebinde bulunabilir. Hibeye esas proje tutarının üzerindeki bütçe artırım talepleri ancak başvuru sahibinin bu değişikliği hibe desteği dışında tamamını kendisinin gerçekleştirmesi koşuluyla kabul edilebilir. Yapılacak değişiklik projenin konusunda, amacında ve niteliğinde bir değişikliğe neden olamayacağı gibi değerlendirme kriterleri yönünden de herhangi bir puan azalmasına neden olmamalıdır.

ç) Hibe sözleşmesi öncesi başvuruya esas projede yapılacak değişikliklerin onaylanması il müdürlüğünün yetkisindedir. Yapılan değişiklik Genel Müdürlüğe bildirilir.

d) Hibe sözleşmesinin eki olan tüm belgeler gerçek kişilerde başvuru sahibi veya vekalet verdiği kişi, tüzel kişilerde ise yetkilendirilen kişi tarafından imzalanarak/paraflanarak ve ayrı dosyalarda proje klasörünün içine yerleştirilmelidir. Proje klasöründe yeterli yer olmaması halinde mühendislik projeleri ayrı klasörlere konulmalıdır.

e) Başvuru dosyasında, başvuru sahibi tarafından hazırlanan belge ve dokümanların ilgili yerlerine tarih atılmalıdır.

f) Veri giriş sisteminde yer alan belge ve dokümanlarla il müdürlüğüne teslim edilen başvuru dosyasında yer alan belge ve dokümanlar aynı olmalıdır.

g) Başvuru dosyası, ekleri ve satın alma dosyası gerçek kişilerde başvuru sahibinin kendisi veya noter onaylı vekâlet belgesine sahip vekili, tüzel kişilerde ise tüzel kişi adına imzaya yetkili kişi tarafından teslim edilmez ise başvuru kabul edilmeyecektir. Başvuru sahibi başvuru dosyasını il müdürlüğüne sunma aşamasında bu hususlara dikkat etmelidir.

ğ) Posta, faks, elektronik posta vb. yöntemlerle gönderilen ya da başka adreslere teslim edilen dosyalar kabul edilmeyecektir.

h) Hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanan başvuru sahibinin sözleşme imzalamadan vefat etmesi halinde yasal mirasçıları herhangi bir hak talep edemezler.

ı) Tebliğ'de yer alan hibe sözleşmesi imzalama şartları ve yatırımın son tamamlanma tarihi dahil bütün hükümler yedek listeden çağırılan yatırımcılar için de geçerlidir, ayrıca ek süre talep edilemez. Hibe sözleşmesi imzalama aşamasında söz konusu yatırımcılardan bu konuda taahhütname alınacaktır.

i) Makine, ekipman veya malzemedeki kusurlar ya da bunları kullanıma hazır hale getirmedeki gecikmeler, çalışma hayatındaki anlaşmazlıklar veya faydalanıcının mali güçlükleri, mücbir sebep olarak nitelendirilemez. Eğer taraflardan biri, yükümlülüklerini mücbir sebep nedeniyle yerine getiremiyorsa, sözleşme hükümlerini ihlal etmiş sayılmaz.

9.2. HİBE SÖZLEŞMESİ AŞAMASINDA SUNULMASI GEREKEN BELGELER

Aşağıdaki belgeler hibe sözleşmesi imzalanmadan önce il müdürlüğüne sunulmalıdır. Bu belgeleri sunmayan başvuru sahipleri ile hibe sözleşmesi imzalanmaz.

- a) Teminat mektubu veya nakit teminatın dekontu,
 - b) Yatırımcının SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) ve vergi borcu olmadığına dair belgeler,
 - c) Kontrollü örtü altı tarım konusunda yeni tesis kapsamında yapılacak yatırımlarda, il müdürlüğünden alınan uygun görüş ile ruhsat vermeye yetkili idarece verilecek, etüt ve projelerin fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olduğuna dair yazı,
 - ç) Adli sicil kaydı,
 - d) Yatırım yerinin ipotekli, şerhli, icralı olmadığına dair tapu müdürlüğünden veya web tapudan alınmış güncel belge,
 - e) Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki projeler için yapı ruhsatı veya yapı kullanım izin belgesi; kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki yatırımlar için yapı kullanım izin belgesi,
 - f) Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda, mevcut tesisin faaliyeti ile ilişkili olarak bankalarca başvuru sahibi adına daha önce kullanılan kredi nedeniyle konulan ipotek için ilgili bankadan geri ödemelerin düzenli yapıldığına dair belge
 - g) Tarımsal kooperatifler hariç, tüzel kişi başvurularında tüzel kişiliğe ait sermaye pay oranlarını gösteren en son yayımlanmış ticaret sicil gazetesi onaylı sureti,
 - ğ) İlgili meslek odalarına kayıtlı kişiler tarafından hazırlanan ve tasdik edilen; makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine ait teknik şartnameyi, metraj ve keşfi, makine yerleşim planını içeren ve bina büyüklüğü ile alınan makinelerin uyumlu ve üretim aşamalarında gerekli olduğuna dair teknik rapor,
 - h) Güncel uygulama rehberi eklerinde yer alan başvuru konusuyla ilgili taahhütname,ler,
 - ı) Satın alma belgeleri
- hibe sözleşmesi ekinde sunulmalıdır.

9.3. HİBENİN NİHAİ TUTARI

Başvuru planında talep edilen bütçeye dayanarak değerlendirme komisyonu tarafından yapılacak değerlendirme sonucu uygun görülen destek tutarı hibe sözleşmesinde belirtilir. Hibe

sözleşmesinde yer alan destek tutarı tavan niteliğinde olup nihai tutar, fiili gerçekleştirmeler ve tahakkuklar sonrasında ortaya çıkar. Bu nedenle ödeme tutarı, yatırımın tamamlanması sonrasında, yatırımcı tarafından il müdürlüğüne sunulan dokümanların değerlendirilmesi ve ödeme talebinde yer alan harcamaların yerinde kontrolleri neticesinde belirlenecektir.

9.4. HİBE SÖZLEŞMELERİNDE TEMİNAT ALINMASI

a) Hibe sözleşmesi aşamasında alınan teminatın maksadı, yatırımcı tarafından yapılacak yatırım tesisine verilecek hibe desteğinin karşılığı olması değildir. Teminat, potansiyel yatırımcıların proje başvuru aşamasında dosya olarak sundukları ve bu kapsamda yapmayı planladıkları yatırım başvurusunun kendileri tarafından gerçekleştirileceği konusunda bir güvence niteliği taşımaktadır.

b) İl müdürlüğüne hibe sözleşmesine onay verilmemesi durumunda teminat mektubu veya nakit teminat başvuru sahibine iade edilir.

c) Hibe sözleşmesinin mücbir sebepler kapsamında feshedilmesi halinde teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar yatırımcıya iade edilir; hibe sözleşmesindeki taahhütlerin yatırımcının kusuru üzerine yerine getirilmediği fesih hallerinde ve/veya yatırımcının kendi isteği ile proje uygulamaktan vazgeçmesi nedeniyle projesi için fesih işlemi uygulanmış olması halinde teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar Hazineye irat kaydedilir.

ç) Teminat mektubu veya hesaba yatırılan tutar, hibe sözleşmesinde taahhüt edilen aynı katkının da tamamlanması ve proje uygulamasının sona ermesinden sonra yatırımcının talebi üzerine iade edilir.

d) Teminat mektubu örneği güncel uygulama rehberi eklerinde yer almaktadır.

9.5. HİBE SÖZLEŞMESİNDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLER

a) Hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra, mücbir sebep veya yasalarda/mevzuatta yatırımın uygulanmasını zorlaştıracak veya geciktirecek şekilde değişiklikler söz konusu olur ise Genel Müdürlüğün uygun görüşü doğrultusunda hibe sözleşmesi uygulamanın herhangi bir safhasında değişikliğe uğrayabilir ve/veya proje uygulamasının tamamı veya bir kısmı askıya alınabilir. Mücbir sebepler kapsamında yapılmak istenen değişiklik; projenin konusunda, amacında ve niteliğinde bir değişikliğe neden olamayacağı gibi değerlendirme kriterleri yönünden de herhangi bir puan azalmasına neden olmamalıdır.

b) Projeler değerlendirilirken sadece bütçe değil, o bütçe kapsamında yapılması planlanan iş büyüklükleri de onaylanmaktadır. Bu bakımdan onay verilen hibeye esas proje tutarı kapsamında planlanan işlerin de aynı büyüklükte gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

c) Hibe sözleşmeleri devredilemez. Ancak gerçek kişi başvurularında başvuru sahibinin, hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra vefat etmesi halinde, yasal mirasçıları talep ederlerse, başvuruda aranan koşulları sağlamaları şartıyla hibe sözleşmesi tadil edilerek uygulamalara devam edilir. Vefat eden yatırımcının birden fazla yasal mirasçısı olması durumunda hibe sözleşmesinin tadil edileceği mirasçının diğer mirasçılardan alacağı “yatırımı devam ettirmesine rızaları olduğunu gösterir noter onaylı muvafakatname”yi sunması gerekmektedir.

ç) Proje uygulamasına ilişkin değişiklikler hibe sözleşmesine yapılacak yazılı bir ekle belirtilir. Hibe sözleşmesi değişim isteğinin kabul edilebilmesi için gerekçelerin detaylı olarak açıklanması ve belgelerle desteklenmesi gerekir.

d) Mücbir sebepler kapsamında yatırım yeri değişikliği ve/veya kapasitede azalmaya yol açacak bir değişikliğin söz konusu olması halinde; yatırımcı bu talebini gerekçeleriyle birlikte il müdürlüğüne iletir. İl proje yürütme biriminin yatırımcının değişiklik talebini uygun görmesi halinde uygunluk, görüş raporu ekinde il müdürlüğü tarafından Genel Müdürlüğe iletir. Genel Müdürlük, değerlendirme sonrası kesin kararını il müdürlüğüne bildirir.

e) Mücbir sebepler hariç, proje uygulamasına ilişkin olarak projede ve/veya bütçede yapılacak revizyonlar; inşaat alanında küçülmeye ve projede kapasite azalışına, alınması

planlanan ve başvuruda sunulan makine yerleşim planında gösterilen makine ve/veya malzemelerin miktarında ve/veya kapasitesinde azalmaya neden olamayacağı gibi, projenin amacıyla, niteliğinde ve niceliğinde de bir değişikliğe neden olmamalıdır. Ancak sadece güneş enerji sistemi ile enerji üretimi içeren projelerde; projenin amacı ve niteliğinde herhangi bir değişiklik ile kapasitesinde (üretilen güç) azalma olmaması şartıyla panel ve panele bağlı makine ve ekipman sayısı azaltılabilir. Satın almadan sonra fatura tutarının hibe sözleşmesinde belirtilen hibeye esas proje tutarının altında olması durumunda faturada belirtilen tutarın %50'sine hibe ödemesi yapılır. Fatura tutarının hibeye esas proje tutarının üzerinde olması durumunda ise aradaki fark yatırımcı tarafından aynı katkı ile karşılanır.

9.6. HİBE SÖZLEŞMESİNİN FESHİ

Hibe sözleşmesi aşamasında sunulan dosyada yer alan bilgi ve belgelerin, veri giriş sistemi üzerinden girişleri yapılan bilgi ve belgeler ile uyumlu olması gerekmektedir. İl proje yürütme birimi tarafından bilgi ve belgelerde uyumsuzluk tespit edilmesi halinde sözleşme imzalanmaz. Uyuşmazlığın hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra tespit edilmesi halinde ise bu durum yatırımcıdan kaynaklanıyorsa Genel Müdürlüğün uygun görüşü kapsamında hibe sözleşmesi feshedilir ve teminat Hazineye irat kaydedilir.

9.7. HİBE SÖZLEŞMESİNİN TASFİYESİ

a) Hibe sözleşmesi sonrası mücbir sebepler veya yasalarda/mevzuatta yatırımın uygulanmasını zorlaştıracak veya geciktirecek şekilde değişiklikler olması nedeniyle verilen süre uzatımları sonucu, yatırım tamamlanamamış ve herhangi bir şekilde tamamlanabilmesinin mümkün olmadığı tespit edilmiş ise; yatırımcının gerekçeleriyle birlikte 1 (bir) ay içerisinde projesinin tasfiyesini talep etmesi ve il proje yürütme biriminin talebin mevzuata uyarlığını incelemesinin ardından yatırımcının bu talebi uygunluk raporu ekinde il müdürünün onayı ile Genel Müdürlüğe gönderilir. Genel Müdürlüğün de mevzuata uyarlığını tespit ederek uygun görmesi halinde sözleşme tasfiye edilir. Verilen ek süreler dahil, projeye uygun olarak yapılan hibeye esas harcamalar bir tutanakla tespit edilerek yatırımcıya ödenir. Tespit sonucu daha önce fazla ödeme yapıldığı anlaşılır ise yapılan fazla ödeme yasal faizi ile birlikte geri alınır. Sözleşmenin tasfiyesi nedeniyle yatırımcı ya da Bakanlık yukarıda açıklanan husus dışında herhangi bir hak talebinde bulunamaz. Tasfiyeden sonra yatırımcının teminatı iade edilir.

b) Hibe sözleşmesi reddedilme nedenlerinden herhangi birinin varlığı veya uyumsuzluk il müdürlüğü ve/veya evrak vermekle mükellef kurumun hatasından kaynaklanıyorsa Genel Müdürlüğün uygun görüşü kapsamında hibe sözleşmesi tasfiye edilir ve teminat iade edilir.

c) Gerçek kişi başvurularında, yatırımcının hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra vefat etmesi halinde yatırımcının kanuni mirasçılarının işe devam etmek istemediklerini il müdürlüğüne yazılı olarak bildirmeleri durumunda, henüz ödeme yapılmamış ise, il müdürlüğünün mevzuata uyarlığını inceleyerek il proje yürütme birimince uygun rapor düzenlemesi ve il müdürünün raporu onaylaması koşulu ile Genel Müdürlüğün de mevzuata uyarlığını tespit ederek uygun görmesi halinde genel usul ve esaslara göre hibe sözleşmesi tasfiye edilir ve teminat iade edilir. Eğer ödeme yapılmış ise ödenen tutar mevzuat hükümleri çerçevesinde yatırımcının kanuni mirasçılarından tahsil edilir.

ONUNCU BÖLÜM PROJE UYGULAMA AŞAMALARI

Proje sahipleri, hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra projeyi hibe sözleşmesi hükümlerine göre il müdürlüğünün bilgisi dâhilinde süresi içerisinde uygulamaya başlarlar.

10.1. PROJE UYGULAMA DURUMUNA İLİŞKİN RAPOR DÜZENLENMESİ

Hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra projenin uygulanması yatırımcıların ve il müdürlüklerinin düzenleyeceği raporlara göre yürütülür.

10.1.1. BAŞLANGIÇ RAPORU

Yatırımcı; projenin konusu, amacı, proje bütçesi, iş planı gibi bilgileri içeren başlangıç raporunu iki nüsha halinde hazırlar ve hibe sözleşmesinin imzalandığı tarihten itibaren 15 (on beş) gün içerisinde il müdürlüğüne sunar. İl müdürlüğü projeye ait başlangıç raporunu inceler. Son sayfasına “Başlangıç Raporu İncelenmiştir” ibaresi yazılan rapor, il proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlilerince imzalandıktan sonra raporun bir nüshası yatırımcıya teslim edilir, bir nüshası ise il müdürlüğünde muhafaza edilir. Başlangıç raporuna iş yeri tespit tutanağı da eklenir.

10.1.2. İLERLEME RAPORLARI

a) Yatırımcı tarafından hazırlanacak bu raporlar, ödeme talebinde ödeme evrakı ile birlikte ve ayrıca dörder aylık dönemler halinde il müdürlüğüne sunulur. Bu raporlar geçen dört aylık dönem içerisinde proje uygulamalarına ilişkin gelişmeleri özetleyen bilgileri içerir.

b) Yatırımcılar, uygulamaları, uygun görüş aldıkları “İş/Satın Alma Planı” uyarınca gerçekleştirmek zorundadır.

c) Yatırımın uygulama süresi içinde kalmak koşuluyla, hazırlanmış olan iş planında oluşabilecek değişiklikler, yatırımcılar tarafından il proje yürütme birimlerine gerekçeleriyle birlikte ilerleme raporları ile sunulur ve alınacak uygunluk görüşü ile güncellenir. Bu değişiklikler, Tebliğ gereği, uygulamaların yatırım süresi içinde tamamlanacağı hususuna aykırı olamaz.

ç) Yatırımcıların, sundukları iş planına uygun hareket etmeme sebeplerini ve yeni iş planı revizyonlarını ilerleme raporunda sunmaları ve il proje yürütme biriminden onay almaları gerekmektedir.

10.1.3. NİHAİ RAPOR

a) Yatırımcı tarafından hazırlanan nihai raporun il müdürlüğüne son teslim tarihi Tebliğ’de belirtilen yatırımın son tamamlanma tarihidir. Yatırımın son tamamlanma tarihinde nihai rapor ve eklerini il müdürlüğüne sunmayan yatırımcılar için il müdürlüğü tarafından fesih işlemleri başlatılır.

b) Nihai rapor ve ekleri yatırımcı tarafından iki nüsha halinde hazırlanır ve ödeme talebi evrakı ile birlikte il müdürlüğüne sunulur. İl müdürlüğü nihai rapor ve eklerini on beş gün içerisinde inceler. Mevzuata uygun olduğu tespit edilen yatırımlar için, son sayfasına “**Nihai Rapor .../.../... tarihinde incelenmiştir.**” ibaresi yazılan rapor il proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlilerince imzalandıktan sonra raporun bir nüshası yatırımcıya teslim edilir. Bir nüshası ise il müdürlüğünde muhafaza edilir. Ödeme için hazırlanan hak ediş Genel Müdürlüğe gönderilir. Nihai rapor ve ekindeki belgelerin eksik olması durumunda il müdürlüğü Genel Müdürlükten ödeme talebinde bulunmaz.

c) Uygun olmadığı tespit edilen nihai rapor ve ekleri için ise eksikliklerin yatırımın son tamamlanma tarihini aşmayacak şekilde giderilmesi hususunda yatırımcıya bilgi verilir. İl proje yürütme biriminin nihai raporu 15 gün içerisinde inceleyeceği yatırımcılar tarafından göz önünde bulundurulmalıdır.

ç) ÇED raporu veya muafiyet belgesi, çevre izin lisansı veya çevre izin belgesi ve elektrik enerjisi üretilecekse, elektrik sistem kullanım anlaşması nihai rapor aşamasında sunulmalıdır. Kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda ÇED raporu veya muafiyet belgesi yeni kapasiteye uygun olmalıdır.

10.2. YATIRIMIN TAMAMLANMASI

a) Yatırıma ait fiziki gerçekleşmenin tamamlanması, nihai rapor ve eklerinin bir bütün olarak idareye sunulması, idarece de kabul edilmesi ve ödemenin yatırımcının hesabına yatırılmış olması halinde yatırım tamamlanmış sayılır.

b) 2023 yılı Aralık ayı itibarı ile bütçeyi kullanma zorunluluğu bulunduğundan, projenin son tamamlanma tarihinde tamamlanmış olması gerekmektedir. Ancak, mücbir sebepler veya yasalarda/mevzuatta yatırımın uygulanmasını zorlaştıracak veya geciktirecek değişimler olmasından dolayı tamamlanamayan projeler için yatırımcı, yatırımın son tamamlanma tarihinden 1 (bir) ay önce gerekçeleri ile birlikte başvuru yapabilir. İl proje yürütme birimince düzenlenen uygunluk raporu ile projenin tamamlanma süresinin uzatılma talebi Genel Müdürlüğe iletilir. Genel Müdürlüğün de uygun görmesi halinde yatırımcıya yatırımı tamamlaması için iş takviminde belirtilen fakat mücbir sebepler dolayısıyla kaybedilen süre kadar ek süre verilir.

10.3. DEĞİŞİKLİKLER

10.3.1. BÜTÇE İÇİ DEĞİŞİKLİKLER

a) Hibe sözleşmesi öncesinde bütçe içi değişiklikler, hibeye esas proje tutarında bir artışa yol açmamak ve projenin temel amacını etkilememek, iş büyüklüğünde, kapasitede bir azalmaya ve proje konusunda değişikliğe yol açmamak şartıyla satın alma işleminden önce bir kez yapılabilir.

b) Hibeye esas proje tutarı içerisindeki makine, ekipman, malzeme ve inşaat işlerine ait bütçe kalemleri arasında, aktarım yapılacak bütçe kalemi tutarının en fazla %20'si oranında değişiklik gerçekleştirilebilir.

c) Yatırımcı bütçe değişikliği talebini gerekçeleri ile birlikte il müdürlüğüne bildirir. Konusu, amacı, niteliği ve niceliği değişmediği takdirde Genel Müdürlüğün uygun görüşü doğrultusunda projede bütçe içi değişiklik yapılabilir. Uygun görülen bütçe revizyonları ödeme talebi ile birlikte il müdürlüğü tarafından proje toplam bütçesi tablosuna işlenir ve Genel Müdürlüğe bildirilir.

ç) Bütçe içi değişiklikler aynı katkı ile yapılması planlanmış işleri kapsamaz.

10.3.2. SERMAYE PAY ORANI VE İSİM DEĞİŞİKLİĞİ

a) Gerçek kişi olarak hibe desteği almaya hak kazanmış olan yatırımcı, uygulama veya izleme süresi içerisinde niteliğini il müdürlüğünün uygun görüşü ve Genel Müdürlüğün onayı ile tüzel kişiliğe dönüştürebilir. Ancak bu yeni durumda, gerçek kişi olan yatırımcının hisse oranı kurulacak olan tüzel kişilikte %51'in altına düşmemelidir.

b) Tüzel kişi ortaklarının sermaye pay oranı değişiklik talebi, bu hususu destekleyici belgelerle birlikte il müdürlüğüne iletilir. Bu talep sorumlulukların aynı şekilde devam etmesi koşulu ile il müdürlüğünün uygun görüşü kapsamında Genel Müdürlükçe değerlendirilir. Tüzel kişi ortaklarının sermaye pay oranı yatırımın izleme süresi sonuna kadar toplamda %51'in altında olamaz.

c) Tüzel kişiliğin unvan değişikliği yapması halinde ise değişikliği takip eden 5 (beş) iş günü içerisinde önceki ve sonraki ticaret sicil gazetesi, önceki ve sonraki yönetim kurulu kararı vb. belgeler il müdürlüğüne sunulur. İl müdürlüğü bu belgeleri on gün içinde Genel Müdürlüğe iletir.

ç) Yukarıdaki değişikliklerden herhangi biri gerçekleşmiş ise yatırımcı ile yeni durumun belirtildiği ek hibe sözleşmesi imzalanır. Ayrıca güncel uygulama rehberi eklerinde yer alan taahhütname yeni duruma göre tekrar doldurularak il müdürlüğüne sunulur.

ON BİRİNCİ BÖLÜM ÖDEMELER

11.1. ÖDEME ÖNCESİ YERİNDE KONTROLLER

a) Ödeme öncesi yerinde kontroller, yatırımcının hibe sözleşmesinde yer alan yükümlülüklerinin ve ödeme talebinde yer alan yatırım ve harcamaların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini kontrol etmek için il proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlileri tarafından yapılır.

b) Genel Müdürlük/il proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlileri, ödeme öncesi yerinde kontrolleri, hibe sözleşmesinin imzalandığı tarihten ödemenin yapıldığı tarihe kadar gerekli gördüğü her aşamada bildirimli veya bildirimsiz olarak gerçekleştirebilir.

c) Yatırımcı gerçek kişi ise kendisi veya vekili, tüzel kişi ise tüzel kişilik yetkilisi yerinde kontrol esnasında yatırımın uygulama adresinde bulunmalıdır.

ç) Yatırımcı, harcama kalemlerine ait bilgi, belge ve muhasebe kayıtlarını düzenli olarak tutmak, uygunluk kriterleri için destekleyici belgeleri bulundurmamak ve yerinde kontrol sırasında istemeleri halinde il proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlilerine göstermek zorundadır.

d) Yatırımcı, hibe sözleşmesi kapsamında yer alan yapım işlerini sözleşmenin eki olan teknik projelerdeki ölçülere ve teknik özelliklere uygun olarak gerçekleştirmek zorundadır. İl proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlileri tüm yapım işlerinin ölçülerini, miktarlarını, teknik özelliklerini sözleşme ve ekleri ile yatırımcının ödeme talebinde sunmuş olduğu bilgilere göre kontrol eder. Herhangi bir uyumsuzluğun tespit edilmesi, eksiklik olarak değerlendirilir.

e) Hibe sözleşmesi ve eklerinde uygun harcama kapsamında olan ve olmayan makine ve ekipmanların marka, model, teknik özellik, menşe ülke, fabrika seri numarası vb. bilgileri ödeme talebinde sunulan belgelerle uyumlu olmalı, bu makine ve ekipmanlar sözleşmenin ekinde bulunan makine yerleşim planına göre yerleştirilmiş olmalı, çalışabilir durumda olmalı ve projede belirtilen amaca uygun olarak kullanılmalıdır. İl proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlileri bu kontroller sırasında herhangi bir uyumsuzluk tespit etmeleri halinde eksiklik olarak değerlendireceklerdir.

f) Eksiklik tespit edilmesi ve tespit edilen eksikliğin hibeye esas proje tutarının %5'ini aşmaması durumunda il müdürlüğü kesintili ödeme yapma kararı alabilir. Bu durumda il proje yürütme birimi tespit tutanağı düzenler. İl müdürünün onayladığı il proje yürütme raporu Genel Müdürlüğe bildirilir.

g) Hibe sözleşmesi ve ekleri kapsamında alınan makine ve ekipmanlar ikinci el ve kullanılmış olmamalıdır.

ğ) Yatırımcı, projesini tamamladığı tarih itibarı ile izleme süresi sonuna kadar hibe sözleşmesinde zeyilname yapmadan yatırımında tadilat yapamaz ve mücbir sebepler hariç hiçbir koşulda yatırımını sözleşmede belirtilen amaç dışında kullanamaz.

h) Gerçek usulde vergiye tabi olmayan gerçek kişilerden demirbaş kaydı istenmez.

ı) Yatırımcı proje uygulaması sonunda Bakanlığın katkısına atıfta bulunacağı, nitelikleri güncel uygulama rehberi eklerinde belirtilen tabelayı ödeme talebi öncesinde yatırım uygulama sahasının en görünür kısmına yerleştirmiş olmalı ve uygulama sonrası izleme döneminin sonuna kadar yerinde bulundurmalıdır.

11.2. ÖDEMELER

a) Ödeme taleplerine ilişkin dokümanların formatı ve içeriği güncel uygulama rehberi eklerinde yer almaktadır.

b) Tespit tutanakları il proje yürütme birimi personeline iş bitimi sonunda yerinde yapılan tespitler sonucu tutulur.

c) Teslim tutanakları yatırımcı ile yüklenici/tedarikçi arasında düzenlenir.

ç) Yatırımcı ödeme aşamasında; 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş noter tasdikli serbest meslek makbuzu, fatura ile yükleniciye/tedarikçiye ödemesi gereken meblağın ödendiğine dair banka dekontu, süt sağım makineleri için ilgili güncel mevzuat kapsamında alınmış deney raporu ve makine, ekipman, malzeme ve hizmetin alındığına dair belgeleri il müdürlüğüne verir.

d) Posta veya kurye ile ayrıca ödeme belgesi göndermeye gerek yoktur.

e) Yatırımcılar ödeme talebine ilişkin il müdürlüğüne verecekleri dilekçenin ekinde bulunan belgeleri, eksiksiz ve doğru olarak 2 (iki) nüsha halinde düzenleyeceklerdir. Yatırımcı katkı payına istinaden ödenen miktarı gösteren banka dekontları il müdürlüğü tarafından ilgili bankadan teyit edilecektir. İl müdürlüğü tarafından muhafaza edilecek olan bu belgeler Genel Müdürlük tarafından gerektiğinde incelenmek üzere istenebilecektir.

f) Nihai rapor ekinde sunulacak banka dekontunun tarihi, yatırımcıya verilecek ek süre içerisinde de olabilir.

g) Tebliğ kapsamında, yatırımcılardan ödeme talebinde ve teminat iadesinde SGK'dan alınacak prim borcu olmadığına veya kapsama giren borçlarının tecil ve taksitlendirildiği ya da yapılandırıldığına dair belgenin ibraz edilmesi gereklidir. Vergi ve SGK prim borçları ile ilgili olarak yasa gereği yeniden yapılandırma yapılmış ise, yapılandırmaya ilişkin resmî belgenin il müdürlüğüne ibraz edilmesi gerekir.

ğ) Borcu bulunan yatırımcılar borçlarını ödedikten sonra SGK'dan alacakları borcu bulunmadığını gösterir belgeyi getirdiklerinde il müdürlüğüne hak ediş ödemesine ait bilgilerin Genel Müdürlüğün veri tabanındaki elektronik ödeme tablosuna girişi yapılacaktır.

h) 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği (Seri:A Sıra No:1) ile yatırımcılardan istenecek vadesi geçmiş borç olarak değerlendirilen amme alacaklarından mükellefiyet kaydı bulunmayanlar herhangi bir vergi dairesinden söz konusu vergilerden mükellefiyet kayıtlarının olmadığına ilişkin belgeyi almaları halinde vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranmaksızın gerekli ödeme/işlem yapılacaktır.

ı) İl müdürlüğü tarafından düzenlenip Genel Müdürlüğe gönderilecek olan ödeme evrakları: Genel Müdürlüğümüzün veri tabanında girişi yapılan hak ediş bilgilerinin yer aldığı elektronik ödeme tablosuna ait 2 (iki) adet veri tabanı çıktısı ve "Ödemeye Esas İcmal Listesi"; il proje yürütme birimi personeli ile il müdür yardımcısı veya il müdürü tarafından imzalandıktan sonra mühürlenerek 1 (bir) adedi üst yazı ekinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

i) İl müdürlüklerince veri tabanındaki elektronik ödeme tablosuna girişi yapılan ve onaylı veri tabanı çıktıları Genel Müdürlüğe ulaşan illere ait "Ödemeye Esas İcmal Listesi"nde adı geçen yatırımcıların ödemeleri, gerçek kişilerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, tüzel kişilerin ise vergi numaraları esas alınarak tahakkuk işlemi gerçekleştirilerek Merkez Saymanlık Müdürlüğüne gönderilir. Tahakkuka bağlanan "Ödemeye Esas İcmal Listesi" aynı zamanda Tarımsal Desteklemeler ve Finans Daire Başkanlığına da gönderilir. Ödemeler, gerekli işlemler tamamlandıktan sonra bütçe imkanları doğrultusunda Genel Müdürlük tarafından T.C. Ziraat Bankası kanalıyla yapılır.

j) Yatırımcının T.C. Ziraat Bankasında hesabının bulunmaması halinde, yatırımcıya yapılan ödemeler geçici hesaplarda tutulur. Ödemenin yapılabilmesi için banka tarafından yatırımcıdan gerekli görülen belgelerin (kimlik belgesi, vergi levhası vb.) ibrazı istenir. Belgelerin ibraz edilmesinden sonra ödeme, yeni açılacak banka hesabına otomatik olarak aktarılır.

k) Hibe desteği kapsamında yapılacak ödemelerin zamanının Bakanlık bütçe imkânları ile ilişkili olması nedeniyle, Genel Müdürlüğe iletilen ödeme taleplerinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından o yılın bütçe tahsisatlarının serbest bırakılmasına yönelik talimat

yayınlanana kadar hiçbir ödeme talebi işleme konulamamaktadır. Yatırımcılar tarafından bu husus planlamaları açısından dikkate alınmalıdır.

l) İl müdürlüğü ödeme belgelerini kontrol eder. Ödemelerin Tebliğ, güncel uygulama rehberi, uygulama sözleşmesi ve gerçekleştirmelere uygun yapılmasından il müdürlükleri sorumludur.

m) Ödeme tek seferde yapılır. Taksitlendirme talepleri kabul edilmez.

n) Yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen satın alma işlemlerine yönelik olarak il müdürlüğünün uygun görüşü sonrası yatırımcılar ile yükleniciler/tedarikçiler arasında imzalanmış uygulama sözleşmesinin bir nüshasının il müdürlüğüne sunulmaması halinde o satın almaya ait hibe ödemesi yapılmaz.

o) Ulusal şebekeye bağlanmak üzere elektrik üretimine yönelik yenilenebilir enerji üretim tesisleri ile yenilenebilir enerjili diğer yatırım konularında, enerji üretimi ile ilgili olarak hibe sözleşmesi ekinde çağrı mektubunun, ödemede de sistem kullanım anlaşmasının idareye sunulması halinde ödeme yapılır.

ö) Yatırımcılar tarafından yüklenicilere/tedarikçilere yapılacak ödemelerin; 28/7/2020 tarihli ve 31199 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar ve Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı'nın 8 inci maddesi Finansman ve Ödemeler başlığı hükümlerine göre devlet bankaları aracılığı ile yapılması zorunludur.

p) Yatırımcı ödemede KDV dâhil fatura tutarının tamamını yüklenicinin/tedarikçinin banka hesabına yatırdıktan sonra ekinde dekontunun da yer aldığı ödeme talebini il müdürlüğüne sunar.

r) Ödeme yapılan makine ve ekipman alımı faturaları (e-fatura, e-arşiv fatura, e-serbest meslek makbuzu) üzerinde "Bu fatura için KKYDP kapsamında hibe desteği verilmiştir. Faturada belirtilen makineler, yatırımcıya ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 3 (üç) yıl süreyle satılamaz." ibaresi bulunacaktır.

s) **Yatırımcılar tarafından düzenlenecek ödeme evrakları:**

- Ödeme belgeleri (Fatura, serbest meslek makbuzu)
- Yatırımcı katkı payı bedelinin ödendiğine dair belge (Banka dekontu)
- Uygulama sözleşmeleri listesi
- Ödeme icmal tablosu
- Hak ediş raporu ve eki destekleyici dokümanlar (Kapak, rapor ve metrajdan oluşmalıdır. Metraj sadece inşaat işleri için hazırlanıp, yüklenici, yatırımcı ve il müdürlüğü tarafından imzalanmalıdır.)
- Deney raporu (Süt sağım makinesi için)
Süt sağım makinesi için yatırımcının deney raporunu en geç nihai rapor ekinde sunması gerekmektedir. Yatırımın tamamlanmasını takiben Bakanlığın yetkilendirdiği ilgili kuruluşlardan biri tarafından mahallinde test yapılacak ve akabinde deney raporu düzenlenecektir. Bu işlem sırasında tedarikçi ve yatırımcının mutlaka hazır bulunmaları gerekmektedir. Düzenlenecek deney raporunun aslı il müdürlüğünde muhafaza edilecektir. Bu organizasyonun gerçekleştirilmesinden tedarikçi/yüklenici firma sorumludur.
- İşletme tescil belgesi (Büyükbaş/küçükbaş/kanatlı hayvancılık sabit yatırımları için)
- Tutanaklar:
 - ✓ İnşaat Tespit Tutanağı
 - ✓ Makine Ekipman Tespit Tutanağı
 - ✓ İnşaat Teslim Tutanağı
 - ✓ Makine Teslim Tutanağı
 - ✓ Hayvan Varlığı Tespit Tutanağı (Koyun, keçi ve manda sabit yatırımları için)

11.3. ÖDEME USULLERİ

- a) Çek ile yapılan ödemeler uygun harcama olarak kabul edilmez.
- b) Ödemeler banka dekontu ile nakit olarak veya kredi kartı ile yapılabilir.

11.3.1. KREDİ KARTI İLE ÖDEME

- a) Yatırımcı kredi kartı slipini veya banka tarafından ıslak imza ve kaşe ile tasdiklenmiş ekstresini il müdürlüğüne ödeme belgesi olarak sunmak zorundadır.
- b) Kredi kartı, yatırımcının gerçek kişi olması halinde yatırımcı adına, tüzel kişi olması halinde tüzel kişilik adına olmalıdır. Yatırımcının adı soyadı/unvanı kredi kartı slipinde yazmalıdır.
- c) Yüklenicinin/Tedarikçinin kredi kartı slipinin kendisine ait bir ödemeye ait olduğunu gösteren ve harcama kalemine ait faturanın tarihi ve seri numarasını yazdığı, kaşelediği ve imzaladığı belge de kredi kartı slipine/ekstresine eklenmelidir.

ON İKİNCİ BÖLÜM DENETİM VE İZLEME

12.1. PROJE UYGULAMALARININ DENETİMİ VE İZLENMESİ

- a) Program kapsamında yapılan tüm işlemler Bakanlık tarafından denetlenir. Bu denetimler sırasında yapılan işlemlere ait talep edilen tüm bilgi ve belgeler il müdürlüğüne Genel Müdürlüğe sunulur.
- b) Proje uygulamalarının kontrolü, izlenmesi ve denetimi ihtiyaç duyulduğunda Genel Müdürlükçe de yapılır.